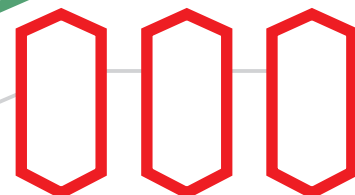

КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ

Хајдук Вељкова 1, 21000 Нови Сад, Србија

Број 4, јануар 2019

Реч лекара

Клиничког центра Војводине

ИМПРЕСУМ

„Реч лекара Клиничког центра Војводине“

Број 4, година 2, јануар 2019. године

Тираж: 300 ком

Адреса

Клинички центар Војводине
Хајдук Вељкова 1, 21000 Нови Сад
тел: 021-487-2226, 021-484-3484
имејл: kcv.edukacije@kcv.rs

Издавач

Клинички центар Војводине

За издавача

в. д. директора: проф. др Петар Сланкаменац

Главни и одговорни уредник

Проф. др Мирјана Живојинов

Заменик уредника

Проф. др Едита Стокић

Уређивачки и редакциони одбор

- 1) Проф. др Зоран Гојковић
- 2) Проф. др Золтан Хорват
- 3) Проф. др Тихомир Вејновић
- 4) Проф. др Зоран Милошевић
- 5) Проф. др Катарина Шарчев
- 6) Проф. др Зоран Стошић
- 7) Проф. др Зоран Комазец
- 8) Проф. др Злата Јањић
- 9) Проф. др Вук Секулић
- 10) Проф. др Владимир Пилија
- 11) Проф. др Виктор Тил
- 12) Проф. др Весна Туркулов
- 13) Проф. др Снежана Томашевић Тодоровић
- 14) Проф. др Снежана Бркић
- 15) Проф. др Радован Вељковић
- 16) Проф. др Павле Милошевић
- 17) Проф. др Нада Вучковић
- 18) Проф. др Мирослав Миланков
- 19) Проф. др Милица Медић Стојаноска
- 20) Проф. др Љиљана Гвозденовић
- 21) Проф. др Ивана Урошевић

- 22) Проф. др Игор Веселиновић
- 23) Проф. др Игор Митић
- 24) Проф. др Гордана Јовановић
- 25) Проф. др Горан Стојиљковић
- 26) Проф. др Горан Марушић
- 27) Проф. др Драгомир Дамјанов
- 28) Проф. др Артур Бјелица
- 29) Проф. др Александра Дицков
- 30) Проф. др Александар Кираљ
- 31) Проф. др Петар Вулековић
- 32) Прим. др Бранислава Јаковљевић
- 33) Др Жељко Живановић
- 34) Др Романа Мијовић
- 35) Др Олгица Латинковић Бошњак
- 36) Др Александар Кнежевић
- 37) Проф. др Зоран Голушин
- 38) Проф. др Сања Вицковић
- 39) Доц. др Радмила Жеравица
- 40) Доц. др Љиљана Јованчевић
- 41) Др Душанка Суботић
- 42) Доц. др Драган Николић
- 43) Доц. др Борис Голубовић

Припрема и штампа

Штампарија „Фелтон“, Стражиловска 17, Нови Сад
021-66-22-867

Лектор

Драгица Пантић

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
61

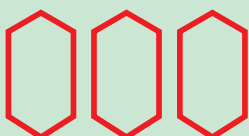
РЕЧ лекара Клиничког центра Војводине : информативно–едукативно стручни часопис лекара Клиничког центра Војводине / главни уредник Мирјана Живојинов. – Год. 2, бр. 4 (2019)- . – Нови Сад : Клинички центар Војводине, 2019-. – 30 cm

Два пута годишње
ISSN 2560-3779
COBISS.SR-ID 313861127

Комплетан садржај часописа је у складу са достављеним од стране организационих јединица.

Захваљујемо се

Штампарији „Фелтон“ и Центру за радиологију КЦВ

САДРЖАЈ

Реч уредника	3	Актуелности које су обележиле 2018. годину.25
Анализа реализације Стратешког плана		Едукације.....33
Клиничког центра Војводине за период		Конгрес српске ортопедско-трауматолошке
од 2015. до 2018. године.....5		асоцијације у Новом Саду 35
Клиника за инфективне болести	16	Стратешки план Клиничког центра Војводине
Клиника за ортопедску хирургију		за период од 2019. до 2022. године 37
и трауматологију.....18		Закон о правима пацијената 43
Клиника за психијатрију.....21		

Република Србија

АГЕНЦИЈА ЗА АКРЕДИТАЦИЈУ
ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА СРБИЈЕ

ДОДЕЉУЈЕ СЕРТИФИКАТ О АКРЕДИТАЦИЈИ

БРОЈ Р1-124-09/2018

Клинички центар Војводине

стиче акредитацију на период од седам година
од августа 2018. до августа 2025. године

за следеће области:

Хирургија – лечење пацијената, хирургија- операциона сала, хирургија- интензивна нега, интернистичке гране - лечење пацијената, гинекологија и акушерство – лечење пацијената, гинекологија и акушерство – операциона сала, гинекологија и акушерство – интензивна нега, ургентна медицина, радиолошка дијагностика, лабораторијска дијагностика, фармацеутска здравствена делатност, животна средина, људски ресурси, управљање информацијама, руковођење, стандарди управљања, едукација, физикална медицина и рехабилитација, породилиште – лечење пацијената, неонатологија – спец. збрињ./инт. лечење, неонатологија – стандардно збрињавање

У Београду
Август, 2018. године

В.Д. ДИРЕКТОРА
Владимир Арсенивић

**В
А
В
А
У
Е
R
Е
R**

ХВАЛА!

РЕЧ УРЕДНИКА

Поштоване колегинице и колеге пред нама је четврти број часописа Реч лекара Клиничког центра Војводине који је у сваком погледу и празнични с обзиром на децембар и крај једне године али и додатно посебан јер 2018. годину испраћамо са сертификатом да смо акредитована здравствена установа на седам година. Много тога смо сви заједно урадили и показали да добром вољом и добрим намерама можемо пуно. Мобилизацијом великог броја вас, драге колегинице и колеге, формирали смо тимове и након две године активности у подизању квалитета пружања здравствених услуга и безбедности пацијената, Клинички центар Војводине 18. 9. 2018. године постао је једини акредитован Клинички центар чиме смо и додатно мотивисани а имамо и обавезу да идемо даље у правцу ис-

пуњења визије наше установе. Много смо постигли изградњом инфраструктуре, реновирањем наших клиника, набавком нове и врхунске опреме као и санитарних возила захваљујући помоћи и бризи Покрајинске владе да нашим пацијентима обезбеди што боље услове лечења, а нама олакша и унапреди рад. Одржан је у 2018. години и велики број курсева, школа, програма континуиране медицинске едукације и урађено више нових метода лечења на нашим клиникама захваљујући вашем труду, залагању и искуству.

Годину која је пред нама можемо дочекати задовољнији и са већим ентузијазмом у остваривању циљева којима тежимо. Овај број часописа биће за нијансу више информативног карактера јер сам желела да будете детаљније упознати са стратешким планом наше установе као и да имате при руци у овом броју часописа и Закон о правима пацијената јер, придржавајући га се, чувамо наше пацијенте и себе.

У новој години нам желим да увек будемо вођени добрим намерама, да бринемо о нашим пацијентима, нашој установи, као и о свом личном и професионалном успеху уз тежњу и жељу за подизање нивоа тимског рада и колективног духа јер само заједно можемо постићи више.

С неизмерним поштовањем према вама свима лично и према раду свих вас,

Проф. др Мирјана Живојинов

O HAMA

АНАЛИЗА РЕАЛИЗАЦИЈЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА ВОЈВОДИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2015. ДО 2018. ГОДИНЕ

Стратешки циљ 1. Побољшање параметара квалитета рада и безбедности пацијента

- **Континуирано унапређење квалитета рада и безбедности пацијента кроз развој интегрисаног планирања, повећање ефикасности лечења пацијената и ефикасније управљање људским ресурсима.**

Клинички центар Војводине је донео Правилник о организацији и систематизацији послова у Клиничком центру Војводине 2018. којим је основан Одсек за спречавање, рано откривање и сузбијање болничких инфекција, са наменом да спроводи мере спречавања појаве, раног откривања и сузбијања болничких инфекција.

Комисије за унапређење квалитета рада основане су на свим организационим нивоима КЦВ и као такве учествовале су у изради плана унапређења рада сваке организационе јединице Клиничког центра, као и у праћењу реализације плана, о чему се достављају извештаји Комисији за унапређење квалитета рада КЦ Војводине. Комисија за унапређење рада на нивоу КЦВ израдила је Интегрисани план унапређења квалитета рада установе са којим се сагласио Управни одбор.

Именована је особа одговорна за фармаковигиланцу, која је по струци лекар специјалиста клиничке фармакологије.

У поступку је израда новог Акта о процени ризика радних места од стране Института за јавно здравље Војводине.

Израђена је Процедура за израду и управљање протоколом лечења, на основу које све протоколе лечења усваја Стручни савет.

Од маја 2018. у Ургентном Центру запослени

су лекари специјалисти ургентне медицине и уведен је нови систем организације рада према европским стандардима.

Едукација запослених о управљању нежељеним догађајима

- **Скраћивање листи чекања**

ОЈ/ Година	2015.	2016.	2017.	2018.
Центар за радиологију	140,5	80,44	121,11	113,24
Клиника за очне болести	617,77	673,19	699,84	680,3
Клиника за ортопедску хирургију и трауматологију	241,00	239,6	240,42	270,32
Клиника за васкуларну и ендоваскуларну хирургију	33,39	23,71	30,01	28,5

- **Скраћење просечне дужине лечења**

Година	2015.	2016.	2017.	2018.
Број дана	7,53	7,43	7,39	7,35

- **Свођење болничких инфекција на минимум**

Година	2015.	2016.	2017.	2018.
Број регистрованих болничких инфекција	777	891	749	765

- **Повећање задовољства пацијената**

Година	2015.	2016.	2017.
Задовољство послом који обављају	87%	89%	87%

- **Повећање задовољства запослених**

Година	2015.	2016.	2017.
Задовољство послом који обављају	26%	27%	33%

Закључак: Стратешки циљ 1. Побољшање параметара квалитета рада и безбедности пацијента сматра се континуираним задатком, који се прати кроз параметре за праћење квалитета рада утврђене Правилником о показатељима квалитета здравствене заштите. Како стратешки циљеви треба да буду сегмент за унапређење квалитета рада, наведени параметри ће даље бити праћени искључиво кроз реализацију Интегрисаног плана за стално унапређење квалитета рада и безбедности пацијената и запослених, а од стране Комисије за унапређење квалитета рада, како је то и до сада чињено.

Стратешки циљ 2. Реакредитација Клиничког центра Војводине

- **Унапређење система за управљање квалитетом**

Руководство врши у планираним интервалима преиспитивање система менаџмента квалитета кроз утврђивања ефикасности и ефективности предметне материје за постизање постављених циљева, преиспитивањем пројекта и развоја, захтева корисника, као и неусаглашености. Преиспитивање укључује и утврђивање потребе за предузимањем одређених мера, односно унапређењем.

Унапређење система за управљање квалитетом је у претходном периоду остварено првенствено кроз унапређење рада органа и

стручних органа КЦ Војводине. Такође, Правилником о организацији и систематизацији послова у Клиничком центру Војводине, формиран је Одсек за медицинску статистику и унапређење квалитета рада и формирано је радно место службеника за управљање квалитетом.

- **Израда нових и ревизија постојећих процедура**

У периоду од претходног процеса акредитације, усвојено је 106 нових и ревидирано 285 процедура.

Нове процедуре се израђују са увођењем новог процеса или уколико се укаже потреба да се изради писана информација о начину поступања у одређеним ситуацијама, неке од нових процедура су: Процедура за извиђење консултативног мамографског/ултразвучног прегледа дојки; Процедура о кадровској евиденцији и вођењу кадровских досијеа; Процедура рада психолошке службе Клинике за рехабилитацију; Процедура управљања медицинском документацијом, евиденцијама и обрасцима у области здравствене делатности и многе друге.

Ревидиране су првенствено процедуре које су изискивале ревизију због измена у позитивним законским прописима, као што су: Процедура о правима пацијента; Процедура за отпуст и премештај пацијента у Клиничком центру Војводине; Процедура за вођење историје болести, као и Процедура о утврђивању времена и узрока смрти, и пријављивању смрти у Клиничком центру Војводине.

- **Реализација предлога за унапређење квалитета Агенције за акредитацију здравствених установа Србије**

Предлог руководству КЦ Војводине од стране Агенције за акредитацију здравствених установа Србије, а за унапређење квалитета, првенствено се односио на успостављање, уједначености ангажовања служби у области праћења показатеља квалитета рада, укључујући анализирање узрока који доводе до нежељених до-

гађаја и предузимање мера на отклањању узрока, уз одговарајуће документовање обављених анализа, презентовање запосленима добијених резултата – како би се у свим службама подједнако унапредиле такве активности. Треба обезбедити да се унутар организационих јединица, реализација појединачних планова унапређења квалитета прати од стране њиховог руководства, уз потпуније учешће запослених.

Комисије за унапређење квалитета рада основане су на свим организационим нивоима КЦВ и као такве учествовале су у изради плана унапређења рада сваке организационе јединице Клиничког центра, као и у праћењу реализације плана, о чему се достављају извештаји Комисији за унапређење квалитета рада КЦ Војводине. Комисија за унапређење рада на нивоу КЦВ из-

радила је Интегрисани план унапређења квалитета рада установе са којим се сагласио Управни одбор.

Комисије за унапређење квалитета рада сваке организационе јединице редовно достављају извештаје о нежељеним догађајима, као и редовном надзору. Достављају се и извештаји о реализацији планова унапређења квалитета рада сваке организационе јединице.

Закључак: Стратешки циљ 2. Реакредитација Клиничког центра Војводине у потпуности је испуњен стицањем сертификата о акредитацији јула 2018. године на период од седам година.

Стратешки циљ 3. Увођење нових метода у дијагностици и терапији

- Имплементација и развој ефикаснијих метода лечења и проширење услуга

Организациона јединица	Реализација циља
Клиника за абдоминалну и ендокрину хирургију	• Уведена је нова лапароскопска процедура у хируршком лечењу панкреаса – дистална ресекција панкреаса, у складу са савременим ставовима струке. • Лапароскопске ресекције колоне су уведене као стандардне процедуре. • Изведено је осавремењавање хируршког инструментаријума и инвентара операционих сала.
Клиника за васкуларну и ендоваскуларну хирургију	• Уведено је континуирано праћење мождане оксигенације током каротидне реваскуларизације новим апаратом INVOS. • Изведено је осавремењавање хируршког инструментаријума и инвентара операционих сала. • Изведено је унапређивање процедуре ургентне каротидне ендартеректомије у смислу организације, повећање броја рано оперисаних у складу са актуелним препорукама Европског и Трансатланског удружења васкуларних хирурга. • Повећање броја и ефикаснија имплементација трајних катетера за хемодијализу типа Хикман. • Планирање напредних ендоваскуларних процедура (ChEVAR) – извођење се очекује до краја године.
Клиника за ортопедску хирургију и трауматологију	• Уведена је примена терапије дегенеративних обољења зглобова плазмом обогатеном тромбоцитима. • Уведена је терапија дегенеративног обољења кука матичним ћелијама. • Уведена је техника корекције деформитета халуса валгус (<i>hallux valgus</i>) деформитета стопала техником по Турану. • Уведена је метода артроскопија скочног зглоба. • Унапређена је техника стабилизације зглоба рамена код нестабилности артроскопским путем уз помоћ анкера.
Клиника за урологију	• Уведенановолапароскопскапроцедурарадикалнепростатектомије. • Унапређена техника уродинамског испитивања. • Уведене ласерске процедуре у решавању субвезикалних опструкција. • Нове минимално инвазивне процедуре у решавању стрес инконтиненције. • Започета едукација пацијената за самокатетеризацију мокраћне бешике.

Клиника за пластичну и реконструктивну хирургију	• Развој биопсије сентинелног лимфног чвора код меланома коже • Развој третмана меланома коже и мекоткивних тумора • Развој дневне болнице за мале хируршке интервенције
Клиника за неурохирургију	• Интраоперативни неурофизиолошки мониторинг пацијената • Операције у будном стању код пацијената са тумором мозга • Операције пацијената са тумором мозга уз коришћење флуоресцеина • Стабилизационе хируршке методе на слабинској кичми: ✓ трансфораминална интеркорпорална фузија пршљенова ✓ постериорна интеркорпорална фузија пршљенова
Клиника за максилофацијалну и оралну хирургију	• Развој биопсије сентинелног лимфног чвора код меланома коже • Развој и третман тумора МФ регије у складу са светским водичима • Индивидуални ТИТАНИЈУМ имплантати за реконструкцију делова лица и вилица у сарадњи са ФТН Универзитета у Новом Саду • Развој дневне болнице за мале хируршке интервенције
Клиника за анестезију, интензивну терапију и терапију бола	• Увођење ултразвучно вођених периферних блокова у свакодневну клиничку праксу • Увођење ултразвучно вођених централних васкуларних приступа у свакодневну клиничку праксу • Увођење <i>low-flow</i> анестезије (анестезије са минималним протоком гасова) у свакодневну клиничку праксу • Увођење интраоперативне церебралне оксиметрије у свакодневну клиничку праксу • Увођење процедуре перкутане трахеостомије у свакодневну клиничку праксу • Увођење ултразвучне дијагностике плућа и срца код критично оболелог болесника • Увођење ултразвучно вођене плеуралне пункције и дренаже код критично оболелог • Увођење PCA (<i>Patient controled analgezija</i>) у свакодневну клиничку праксу • Рана мобилизација критично оболелог (<i>ergocikl - Motomed</i>) • Увођење мерења концентрације лекова код критично оболелих (ванкомицин) • Увођење РОС (<i>Point of care</i>) тестова коагулације у свакодневну клиничку праксу (ROTEM)

Клиника за нефрологију и клиничку имнологију	Унапређене дијагностичке и терапијске процедуре у претходном периоду • Формирање сале за лечење дијализама у склопу Ургентног центра КЦВ • Повећање броја болесника лечених хемодијализом и континуираним процедурама за замену бубрежне функције код болесника са акутном бубрежном инсуфицијенцијом • Набавка новог ултразвучног апарата премијум класе, са поновним увођењем перкутане биопсије нативних и трансплантираних бубрега у клиничку праксу • Повећање броја и континуирано праћење болесника на биолошкој терапији реуматских болести одобреним од стране РФЗО
Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма	• Континуирани мониторинг глукозе (CGM) код болесника са дијабетесом, помоћу супкутаних сензора, а који омогућава континуирано праћење нивоа глукозе током 24 часа у трајању од недељу дана, не само код болесника на терапији инсулинском пумпом, него и код свих болесника који су на инсулинској терапији, посебно код трудница са дијабетесом • Нехирурушко лечење нодусних струма применом метода радиофреквентне аблације нодуса • Одређивање телесног састава, захваљујући новом апарату за биоелектричну импеданцу, који пружа и нове могућност у односу на стари апарат, а то су прецизнија мерења уз могућност одређивања и минералног састава тела • Нехируршки дебридман рана у оквиру лечења дијабетесног стопала • Уведени су нови функционални тестови у оквиру дијагностике ендокринолошких болести, као што су: калцијумски тест, катоприлски тест, тест са високом појединачном дозом левотироксина (1000 ugr).
Клиника за гастроентерологију и хепатологију	• Увођење нових биолошких агенаса у лечењу тешких облика уцерозног колитиса и Кронове болести • Повећање броја и континуирано праћење болесника на биолошкој терапији с тешким хроничним инфламаторним обољењима црева одобреним од стране РФЗО • Припрема и праћење болесника за трансплантацију, односно са трансплантираном јетром • Континуирана примена ендоскопских модалитета у терапији акутних гастроинтестиналних крварења • Повећање броја полипектомија и мукозних ресекција полоипоидних промена на дигестивном тубусу, као и мониторинг ових болесника по приспећу pH анализа • спровођење едукације лекара за извођење ЕРЦП • извођење манометрија и пласирање ПЕГ-а

Клиника за хематологију	• Проширен је програм алогене трансплантације матичних ћелија хематопоезе (трансплантација од несродног даваоца, хаплоидентична трансплантација матичних ћелија хематопоезе) • Обезбеђени монитори за хемодинамичко праћење критично оболелих хематолошких болесника (укупно 6) • Обезбеђене дигинфузе и инјектомати за апликовање цитостатика и других неопходних лекова за лечење хематолошких болесника (6+6) • Сprovedена стручна едукација лекара за спровођење програма трансплантације матичних ћелија хематопоезе (двонедељни боравак у Хамбургу) • Повећан број аферезних процедура у склопу програма трансплантације матичних ћелија хематопоезе • Едукација лекара у склопу едукативних програма боравка у болницама у Европи (Љубљана, Лондон)
Клиника за неурологију	• Увођење механичке тромбектомије у лечењу акутног исхемијског možданог удара • Увођење терапијске измене плазме код неуролошких, имунолошки посредованих болести • Увођење алгометрије у процени тежине бола • Увођење вишесатне ЕЕГ телеметрије • Увођење транскранијалне магнетне стимулације у процени очуваности моторног (пирамидног) пута
Клиника за психијатрију	• Уведено амбулантно лечење опијатских зависника супституционом терапијом • Транскранијална магнетна стимулација у терапији депресивног поремећаја – очекује се до краја године • Увођење новог депо препарата антипсихотика за лечење психотичних поремећаја • Спровођење едукације из области дечје психијатрије за здравствене раднике са територије АП Војводине
Клиника за инфективне болести	• Биопсије јетре, припрема болесника за трансплантацију јетре као и посттрансплантациони мониторинг • Диференцијална дијагностика иктеруса и обољења хепатобилијарног тракта • Дијагностика и лечење оболелих од ХИВ инфекције, утврђивање броја ЦД4 лимфоцита • Диференцијална дијагностика и лечење нејасних фебрилних стања • Планира се увођење фиброеластографије јетре (фиброскен)

Клиника за кожно – венеричне болести	• Биолошка терапија адалимумабом за најтеже облике псоријазе • Формирана амбуланта за мале дерматохируршке интервенције у поликлиници • Формиране нове специјалистичке амбуланте (капилароскопија, онкологија, дерматохирургија...) • Набављени ручни и дигитални дермоскопи (из донације) за рану дијагностику меланома • Набављен савремени микроскоп са тамним пољем (из донације) за дијагностику раног сифилиса • Набављене савремене миколошке подлоге за култивисање дерматофита и кандиде • Проширена алерголошка тестирања новим серијама алергена (метална серија, стоматолошка серија, пекарска серија...) • Кроз једнодневне хоспитализације пацијенти се обучавају за правилну кућну примену тубулкуса за терапију хроничне венске инсуфицијенције и венских улкуса
Клиника за оториноларингологију и хирургију главе и врата	• Дијагностика ринолошких обољења у Ринолошком кабинету: амбулантна ендоскопија носа, компјутеризована риноманометрија, функционална олфактометрија, алерголошка тестирања на инхалаторне алергене и десензибилизација пацијената са алергијском болешћу. • Дијагностика и лечење рефлуксне езофагијалне болести на ОРЛ • Дијагностика и лечење хроничног кашља на ОРЛ поликлиници. • Примена флексибилне видео назофаринголарингоскопије на ОРЛ • Примена најсавременије видео стробоскопије на ОРЛ • Примена видео нистагмографије на Одсеку за аудиологију и вестибулологију • Примена НИТ теста код вестибуларних поремећаја • Примена видео ларингоскопије на ОРЛ
Клиника за очне болести	Нове методе лечења и дијагностичке процедуре: • окуларна кохерентна томографија (ОСТ) • корнеална пахиметрија • аутокераторефрактометрија Унапређене методе лечења • диода ласер-трабекулопластика (ДЛТ) • ултразвучна операција катаракте са уградњом савитљивог интраокуларног вештачког сочива без сферне аберације • интравитреална апликација триамцинолона код обољења задњег сегмента • интравитреална апликација антибиотика ванкомицина у сложеним инфекцијама ока • окулопластичне реконструктивне операције капака

Клиника за очне болести	• реконструкција форникса конјунктиве • нова торична мека контактна сочива у корекцији сложених случајева рефракције • терапеутска контактна сочива у обољењима рожњаче • РГП контактна сочива новије технологије Унапређене дијагностичке процедуре • компјутеризовано видно поље <i>Humphrey Zeiss</i> • <i>Blue yellow</i> тест • дигитална колорна фундус камера – <i>Zeiss</i> • флуоресцеинска ангиографија • нова торична мека контактна сочива у корекцији сложених случајева рефракције • терапеутска контактна сочива у обољењима рожњаче • РГП контактна сочива новије технологије • ултрасонографија
Клиника за гинекологију и акушерство	• Развој дневне болнице: – патологије трудноће – гинеколошке дневне болнице • Развој минимално инвазивне гинекологије у онкологији • Увођење нове технике царског реза (модификација Вејновић) • Нове технике у уродинамици • Уведено је ултразвучно вођење периферних блокова у праксу • Развој амбуланте за терапију бола • Дигитализација РТГ апарата за потребе неонатолошке дијагностике • Нове технике у биомедицински потпомогнутој оплодњи (онкоферилитет, криопрезервација) • Имплементација „<i>Baby Friendly</i> + болничке иницијативе” • Спровођење „Националне стратегије за подршку дојењу, развојној и породичној нези” – имплементација скрининг програма и рана интервенција • Развијање услуга превенције родно заснованог насиља и сексуалног насиља над децом и развијање услуга психосоцијалне подршке
Клиника за медицинску рехабилитацију	Нове дијагностичке процедуре: • Квантитативна сензорна тестирања (QST) • Дензитометрија (DEXA) • Функционални тестови за процену функције горњих и доњих екстремитета Нове и унапређене методе лечења: • <i>Mirror</i> терапија (терапија огледалом)

Клиника за медицинску рехабилитацију	• Терапија ударним таласима (ESWT) • <i>Schroth</i> метода • Мултимодални третман бола • Кинезитејпинг
Центар за радиологију	• Перкутана криотерапија тумора различите локализације • Механичка емболектомија и тромбектомија у акутном исхемијском можданом удару • Перкутана аспирациона тромбектомија код артеријске и венске оклузивне болести – механичка тромбектомија

• **Набавка нове савремене опреме за дијагностику и лечење**

Прилог бр. 1 - Набавка опреме у периоду 2015-2018. године

Стратешки циљ 4. Изградња инфраструктуре и прилагођавање потребама пацијената

• **Опремање и адаптација простора**

Капитална улагања у објекте КЦВ у периоду 2015–2017. године - Прилог број 2

Радови који су у току са пројекцијом да се заврше у 2018/2019. години:

- Пројектовање реконструкције и адаптације зграде Поликлинике
- Пројектовање наставка радова на згради Клинике за гинекологију и акушерство
- Пројектовање реконструкције и адаптације четири зграде где су смештене клинике:
  - ✓ Клиника за очне болести
  - ✓ Клиника за урологију
  - ✓ Клиника за максиларнофацијалну и оралну хирургију
  - ✓ Клиника за пластичну и реконструктивну хирургију
  - ✓ Клиника за неурохирургију

- ✓ Клиника за васкуларну и ендоваскуларну хирургију
- ✓ Клиника за анестезију, интензивну терапију и терапију бола
- ✓ Клиника за хематологију
- ✓ Клиника за нефрологију и клиничку имунологију
- ✓ Клиника за гастроентерологију и хепатологију
- ✓ Клиника за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма

- Пројектовање реконструкција и адаптације Клинике за инфективне болести (зграда ближе интерној клиници)
- Реконструкција зграде Клинике за ортопедску хирургију и трауматологију
- Реконструкција зграде Пријемне амбуланте
- Изградња дела ограде КЦ Војводине уз улицу Миколе Кочиша

У току је адаптација простора ради привођења намени, у 2018/2019. години:

- ✓ Ургентни центар са грађевинско занатским радовима на привођењу простора намени (СТ)
- ✓ Центар за радиологију са грађевинско занатским радовима на привођењу простора намени (СТ)
- ✓ Центар за радиологију са грађевинско занатским радовима на привођењу простора намени са напојним кабловима (магнетна резонанца)

Пројекција о започињању радова реконструкције и адаптације у 2018/2019. години:

- ✓ Клинике за абдоминалну и ендокрину хирургију,
- ✓ Клинике за инфективне болести (2. и 3. фаза),
- ✓ ГАК тоалети укупно шест комада,
- ✓ Клинике за неурологију,
- ✓ Клинике за психијатрију,
- ✓ Центра за судску медицину, токсикологију и молекуларну генетику,
- ✓ Базена у оквиру Клинике за медицинску рехабилитацију.
- ✓ Почину радови на грађевинској реконструкцији 15 топлотних подстаница клиника КЦ Војводине.

Очекује се током 2019. године:

- ✓ Пројектовање реконструкције и адаптације зграде Клинике за медицинску рехабилитацију,
- ✓ Пројектовање реконструкције и адаптације зграде Клинике за кожно-венеричне болести,
- ✓ Пројектовање изградње архивског депоа,
- ✓ Реконструкције прилазног платоа згради Поликлинике,
- ✓ Путем Јавног приватног партнерства: гасификација КЦВ и прелазак на припрему паре на земни гас, уређење у складу са енергетском ефикасношћу следеће зграде (котларница, кухиња – кров, вешерај, радионице, гараже и зграда СТУП-а),
- ✓ Топлификација од стране ЈКП Новосадска Топлана преосталог дела КЦВ.

• Изградња „ламеле“ Б и Ц

Наставак радова на ламелама Б и Ц очекује се у 2019. години (током јесени биће покренута ЈН за избор извођача радова)

• Формирање службе Палијативне неге

Организационе јединице Клиничког центра које обављају здравствену делатност кроз пружање стационарне здравствене заштите од укупног утврђеног постелног фонда ОЈ одређује један број постеља за пружање палијативне здравствене неге. Даљи развој палијативне неге огледа се у опремању и адаптацији простора, односно изградњи „ламеле“ Б и Ц, како би се обезбедила издвојена организациона јединица за негу пацијената у терминалним фазама. Такође, развој палијативне неге у региону се мора обезбедити на свим нивоима система здравствене заштите, са акцентом на примарну здравствену заштиту кроз кућну негу и едукацију становништва, односно породице пацијената у терминалним фазама.

Стратешки циљ 5. Успостављање болничког информационог система са интегрисаним лабораторијским и информационом системом апотеке

- Изградња унутрашње мреже
- Оптички повезивање објеката
- Формирање главног, секундарног и појединачних дата центара
- Проширење капацитета и унапређење рада болничког информационог система

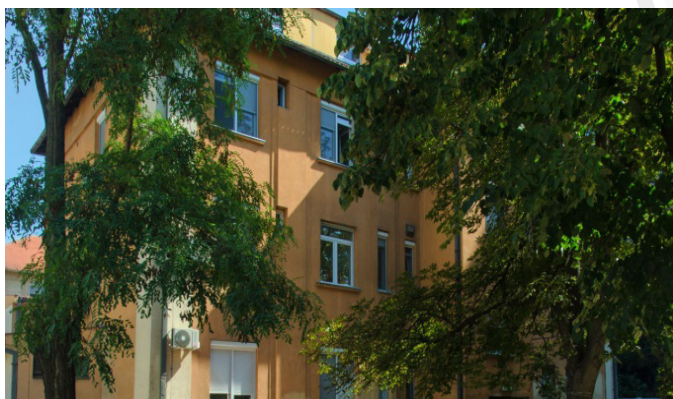
Реализација је предвиђена Оперативним планом за 2018. годину

Објављен је тендер за изградњу унутрашње мреже, оптичко повезивање објеката, формирање главног, секундарног и појединачних дата центара и делимично проширење капацитета рачунарске опреме

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Нада Маленчић, дипл. екон.

ПРВИХ ДЕСЕТ ГОДИНА ОДСЕКА ЗА ХИВ/АИДС КЛИНИКЕ ЗА ИНФЕКТИВНЕ БОЛЕСТИ КЦВ

Клиника за инфективне болести КЦВ

Ове године Одсек за ХИВ/АИДС Клинике за инфективне болести КЦВ слави свој велики јубилеј. У априлу 2018. навршило се тачно 10 година откад особе које живе са ХИВ инфекцијом могу да се лече и контролишу у Клиничком центру Војводине. До тада су се пацијенти са територије Војводине лечили у Београду који је био једини центар за лечење ове инфекције.

Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ од 1985. до краја јуна 2018. године у Републици Србији су регистроване 3.742 особе инфициране ХИВ-ом, од којих су 1.924 особе оболеле од АИДС-а, док су 1.232 особе позитивне на ХИВ умрле, тако да је крајем јуна 2018. године 2.510 особа живело са ХИВ-ом у Србији.

У првој половини 2018. године Институту за јавно здравље Србије пријављено је 76 особа инфицираних ХИВ-ом којима је инфекција ново-дијагностикована 2018. године. У истом периоду регистроване су 23 особе оболеле од АИДС-а и 9 особа умрлих од АИДС-а. Према подацима Одсека за ХИВ/АИДС КЦВ, до првог новембра 2018. на преглед се јавило 39 новооткривених ХИВ позитивних особа. Број амбулантних прегледа је на Одсеку порастао са иницијалних 440 током 2008.

године на 3.199 током 2017. године,

док се просечан број болничких дана по пацијенту смањило са 16 на шест у истом периоду.

Одсек за ХИВ/АИДС је део Пријемно-поликлиничког одељења Клинике за инфективне болести КЦВ. На њему раде три лекара специјалиста инфективних болести, организациона сестра Одсека и шест медицинских сестара. Простор Одсека састоји се из амбуланте, две болесничке собе са укупно три кревета. Рад на Одсеку састоји се од лечења пацијената у болничким условима и амбулантних прегледа. Упућивање пацијената позитивних на ХИВ на Одсек врши се из различитих центара у којима се врши тестирање и према нашим сазнањима практично сваки пацијент коме је дијагностикована ХИВ инфекција јавио се на преглед. Ово је омогућено одличном сарадњом Одсека са другим болницама и лабораторијама и од изузетног је значаја с обзиром да даље праћење и лечење пацијента зависи од овог корака. С обзиром на специфичност ХИВ инфекције и стигме у вези са овом болести, јако је важно да особа позитивна на ХИВ буде што пре примљена на преглед и да јој се пружи најбоља могућа нега, што је и фокус запослених на нашем одсеку.

Специфичности ХИВ инфекције у односу на друге инфективне болести везане су за епидемиолошке и клиничке карактеристике ове инфекције. Ради се о крвно преносивој инфекцији која се преноси углавном полним путем, ређе интравенским коришћењем наркотика. Пренос инфекције са мајке на дете у Србији је врло редак, али уколико је мајка инфицирана вирусом врло су велике шансе да ће вирус перинатално пренети на дете, због чега је од изузетног значаја да се свака трудница тестира и на овај вирус.

Око једне трећине пацијената сваке године, нажалост, јави се у стадијуму поодмакле ХИВ инфекције. Ова група пацијената је најзахтевнија за третман и често је индикована хоспитализа-

ција и болничко лечење. Након терапије опортунистичких инфекција, пацијентима се уводи антиретровирусна терапија. Ипак, већина пацијената која се јави на Одсек је у стадијуму асимптоматске ифекције што је идеалан период за започињање терапије. Пацијенти откривени у овом стадијуму имају све шансе да имају дуг животни век са добрим квалитетом живота.

Пацијенти Одсека за ХИВ/АИДС КЦВ се лече према препорукама Европске асоцијације за терапију АИДС-а. Лекари Одсека су у неколико наврата боравили у ХИВ центрима у Европи и свету ради обуке о терапији и праћењу ове специфичне инфекције. Терапија се пацијентима прописује на рецепт и они је могу подићи у апотеци без надокнаде, о трошку Републичког Фонда здравственог осигурања. Ради се о врло савременој терапији која, уколико се редовно узима, доводи до уклањања вируса из крви у току од шест месеци. Изузетна ефикасност терапије значи да врло брзо по започињању лечења пацијентима се значајно опоравља имунитет, а и престају бити заразни. Захваљујући ефикасности терапије и доброј комплијанси, преко 90% ХИВ позитивних пацијената који се редовно контролишу и лече на Одсеку за ХИВ/АИДС Клиничког центра Војводине имају добро контролисану инфекцију, односно немају вирус у крви. Ови пацијенти су хронични носиоци вируса, али вирус не могу пренети. Имунитет особа које

су стабилне на терапији солидан је, а здравствени проблеми који се јављају код ових пацијената су хроничне незаразне болести. Најчешћи коморбидитет особа које живе са ХИВ-ом је метаболички синдром који се јавља као последица хроничне инфекције, али и услед нежељених дејстава терапије. Одсек за ХИВ/АИДС има одличну сарадњу са другим клиникама КЦВ, а већи број лекара других специјалности прошао је посебне едукације за специфичности терапије неинфективних болести пацијената позитивних на ХИВ.

Постоји тренд пораста броја новооткривених особа позитивних на ХИВ у Војводини у последњих 10 година. Да ли се ради о последици бољег и чешћег тестирања на ову инфекцију или о заиста повећаном броју нових инфекција, немогуће је рећи. Због упознавања колега о значају тестирања на ХИВ, лекари који се баве ХИВ инфекцијом на нашем одсеку су у последњих неколико година одржали бројне курсеве континуиране медицинске едукације. Курсеви су одржани у свим већим градовима у Војводини, а едукацију је прошло преко 2.000 лекара опште праксе.

Поред рада са пацијентима, лекари Одсека за ХИВ/АИДС су веома активни и у научном смислу, те је из Одсека потекао велики број истраживања, пројеката, а из њих и доктората, дипломских и студентских радова. Лекари Одсека су презентовали резултате својих истраживања на домаћим и међународним конгресима и састанцима.

Инфекција вирусом ХИВ-а је данас хронична инфекција, која може бити одлично контролисана помоћу комфорне и ефикасне терапије. Рано откривање инфекције и добра сарадња са пацијентима и колегама других специјалности помоћи ће да особе које живе са ХИВ-ом имају дуг животни век и добар квалитет живота.

АЛОТРАНСПЛАНТАЦИЈА НА КЛИНИЦИ ЗА ОРТОПЕДСКУ ХИРУРГИЈУ И ТРАУМАТОЛОГИЈУ

Лекари Клинике за ортопедску хирургију и трауматологију Клиничког центра Војводине

Увођење трансплантације у свакодневну клиничку праксу, као и антибиотика и вакцинације, може се сматрати чудом медицине 20. века јер је значајно унапредило лечење многих болести и повреда. Кост је једна од најчешће трансплантираних ткива у читавом свету. Аутографт је идеални коштани трансплантат, али постоје многобројни проблеми у вези са местом узимања графта и недоступности довољне количине. С друге стране, алогографт је приступан увек у довољним количинама али уз потенцијалну могућност преноса инфекција и појаве имуноодговора. У развијеним индустријализованим земљама већ више од три деценије су у рутинској употреби алотрансплантати из коштаних банака тако да се у САД током једне године угради око 500.000 алогографтова. Трансплантациона хирургија коштано-зглобног система до данас није довољно развијена у нашој земљи због недостатка техничких и организационих услова. Међутим и поред тога, сада је коришћење алотрансплантата нашло примену у ревизионим артропластичним процедурама на зглобу кука и колена (1, 12), код реконструк-

тивних захвата на лигаментима и тетивама (хронична нестабилност зглоба колена и рамена, дефекти тетива), у туморској и спиналној хирургији, артродезама зглобова, лечењу различитих трауматских стања итд. Најчешће се у рутинској употреби користе неваскуларизовани алотрансплантати за чије коришћење се везују проблеми реваскуларизације и ремоделовања коштано-лигаментарног или тетивног ткива, с обзиром да тај процес треба да буде синхрон и да прати један другог (3, 5).

Имуноодговор организма на коштано-тетивне трансплантате је веома скроман с обзиром на добро познату чињеницу да су ова ткива хиповаскуларизована и да имају слабе антигенске особине (15) тако да је проблем одбацивања трансплантата много мање изражен него у осталим гранама трансплантационе хирургије (3). Због слабих антигенских особина ткива при овим интервенцијама, у рутинској употреби није неопходна детаљна типизација ткива нити давање имуносупресивне терапије, већ се своди на утврђивање крвне компатибилности (1, 15). Успешност трансплантационе хирургије у коштано-зглобној патологији зависи и од величине самог трансплантата, јер је добро позната чињеница да код мањих грефова настапа бржа реваскуларизација и ремоделовање (1, 3, 15). С друге стране већи калени дају могућност лакше имплантације и фиксације, а самим тим и задовољење основних биомеханичких услова, што доприноси бржем и бољем физикалном лечењу тј. постоперативном резултату (2, 3).

С обзиром на све веће захтеве за алогографтовима наметнула се нужност формирања коштаних банака чији је основни задатак да правовремено обезбеде довољне количине клинички сигурних коштано-лигаментарних алотрансплантата, који поседују адекватне биолошке и биомеханичке особине

неопходне за њихову клиничку примену (2, 3, 8, 9). Алотрансплантати из коштане банке морају бити ослобођени од свих потенцијално штетних, трансмисивних обољења, а истовремено задржати свој остеогени потенцијал и механичку чврстину, који су неопходни за успешну клиничку примену коштаног алотрансплантата (2, 3, 8, 9, 10, 15).

Алотрансплантација, као хируршка метода, скопчана је завише проблема, како здравствених тако и медикологалних. Основни здравствени проблеми се односе на питање трансфера одређених болести са донора на примаоца, чувања узетих графтова у коштаном банци, могуће инфекције настале као последица не-одговарајућег складиштења и касније уградње итд. (4, 13). Трансплантација свежих калема се не препоручује јер је могуће пренети неку од заразних болести, као АИДС или хепатитис, изазвати бактеријску контаминацију а исто тако свеже узето ткиво има већи антигенски потенцијал него замрзнуто (5, 7, 14). С обзиром да је највећи проблем трансплантационе хирургије, изузимајући одбацивање трансплантата, инфекција примењивани су до сада разни облици стерилизације. Многи од њих, попут етилен-оксида, гама зрачења, раствора водоник-пероксида и јода, поред својих добрих антисептичних особина имају негативан ефекат на само коштаном-лигаментарно ткиво мењајући њихова биомеханичка својства, тако да она губе снагу и еластичност (6, 7, 10, 11, 12, 14). У последње време намеће се мишљење да коришћење свеже замрзнутих или замрзнуто лиофизираних графтова, уз претходне вирусолошке и бактериолошке прегледе донора и самог графта, дају најбоље постоперативне резултате (14, 15).

На Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију, Клиничког центра Војводине у Новом Саду још 1992. године почело је коришћење масивних кортикоспонгиозних алогографтова. Цео пројекат коштане банке, уз дозволу тадашње етичке комисије, водио је проф. др Александар Јовановић и асистенти

др М. Миланков и др Д. Савић. Овај хируршки рад, који је био спорадичан, пратио је и одговарајући научноистраживачки рад, тако да је на Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију, Клиничког центра у Новом Саду урађено неколико магистарских и докторских теза из области реконструкције предњег укрштеног лигамента колена и коришћења ауто и алотрансплантата у ортопедској хирургији.

После извесног затишја, када су се стекли сви технички услови на Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију (набавка замрзивача са темепартуром од -800°C и сва неопходна опрема) и када је заживео трансплантациони програм у Клиничком центру Војводине у Новом Саду, формирана је 2008. године коштане банке стимулација у последњих 7-8 година интензивирано коришћење коштаном-лигаментарних алотрансплантата. Да би се избегло преношење бактеријских или гљивичних инфекција са даваоца алотрансплантата на примаоца, приликом рада коштане банке обавезно је најстроже придржавати се стандарда *American Association of Tissue Banks (AATB)* или *European Association of Musculo-Skeletal Transplantation (EAMST)/European Association of Tissue banks (EATB)*, који подразумевају: пажљиву селекцију донора, поштовање строгих правила при узимању, чувању и имплантацији алотрансплантата (8, 9). Коштаном-лигаментрани калемови се узимају од живих донора (главе бутне кости након ресекције током алоартропластичних поцедура тј. уградње тоталних протеза кука) и са кадавера током трансплантат-програма у Клиничком центру Војводине у Новом Саду тако да се у свакодневној рутинској пракси користе свеже замрзнути трансплантати.

У периоду 2011–2017. године код 732 пацијената су уграђене различите врсте коштаном-лигаментарних алотрансплантата. Најчешће коришћени коштани алогографтови су у ревизионим артропластичним процедурама на зглобу кука и колена где је постајао губитак коштане масе (581 пацијент). Такође су код 73

пацијента коришћени коштаноглигаментрани алотрансплантати (*bone-tendo-bone*) код хроничних нестабилности лигаментног зглоба колена тј. у реконструкцији предњег укрштеног лигаментног зглоба. Истраживања која су обављена на Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију су показала да нема статистички значајне разлике између коришћења ауто и алографтова, с тим да је степен претрпљених болова у групи где су коришћени графтови из коштане банке значајно слабији, да постоји бољи естетски ефекат и скраћивање саме хируршке интервенције. Коштани алографтови су такође коришћени у случајевима застарелог ишчашења зглоба рамена (5) и код атродеза зглобова (16). Приликом третмана, тј. током остеосинтезе код 57 пацијената са вишеструким преломима, где је постојао значајан губитак коштане масе,

најчешће горњег краја голена, надлактице и тела бутне кости су такође коришћени коштани алографтови. У спорадичним случајевима употребљени су и у туморској и спиналној хирургији.

Потреба за коштаноглигаментарним алографтовима из године у годину је све већа и има тенденцију сталног пораста тако да се намеће нужност већег учешћа становништва у завештању органа и унапређење трансплантације у земљи.

Драган Савић, редовни професор,
Клиника за ортопедску хирургију
и трауматологију
Клинички центар Војводине, Нови Сад

ЛЕЧЕЊЕ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ НА КЛИНИЦИ ЗА ПСИХИЈАТРИЈУ

Клиника за психијатрију
Клиничког центра Војводине

Дијагностичка категорија *ментални поремећаји и поремећаји понашања настали због коришћења психоактивних супстанци* обухвата широк дијапазон поремећаја који настају због конзумирања дрога и алкохола.

Делокруг рада психијатрије се углавном односи на рану дијагностику и лечење болести зависности која се дефинише као хронични, релапсни поремећај са компулсивном жељом за узимањем дроге упркос неповољним здравственим и друштвеним последицама. Збрињавање и лечење акутних интоксикација психоактивним супстанцама припадају делокругу рада клиничке токсикологије.

Према Међународној класификацији болести МКВ-10 постоји шест критеријума за постављање дијагнозе болести зависности, од којих пацијент мора имати најмање три и то током годину дана:

1. Јака жеља или осећај принуде за узимањем супстанце;
2. Отежана контрола око узимања психоактивне супстанце у смислу почетка, завршетка и узете количине;
3. Појава апстиненцијалног синдрома након престанка или смањења количине узимања супстанце;

4. Занемаривање алтернативних задовољстава и интересовања што доводи до напуштања социјалних, професионалних или рекреативних делатности;
5. Пораст толеранције односно потреба за повећањем количине супстанце која се узима да би се постигли ефекти који су раније постојали у нижим дозама;
6. Наставак узимања супстанци упркос сазнању о њеним штетним последицама по здравље.

Нова DSM-5 класификација је проширила концепт схватања зависности. У оквиру критеријума је уведено нових пет ајтема који се односе на бихејвиоралне обрасце зависничког понашања. На тај начин су у круг поремећаја зависности укључене и бихејвиоралне или нехемијске зависности које за сада обухватају само патолошко коцкање.

Болести зависности су 1964. године дефинисане као метаболичка болест мозга која укључује структурне и функционалне промене у можданим системима одговорним за награђивање, стрес, самоконтролу. Промене трају годинама након престанка узимања дрога и алкохола.

Студије možданог имиџинга зависника показују промене у пределима мозга који су значајни за расуђивање, доношење одлука, учење и меморију, контролу понашања. Ове промене објашњавају компулсивну природу зависности.

Када говоримо о почетку зависности можемо рећи да је иницијална одлука да се узме дрога најчешће добровољна али да се са континуираном употребом способност самоконтроле озбиљно ремети.

На Клиници за психијатрију КЦВ се годишње просечно болнички лечи више од 700 особа са менталним поремећајима и поремећајима понашања насталим због коришћења психоактивних супстанци, а обави се и се преко 3.000 амбулантних психијатријских прегледа пацијената из ове популације. Након увођења нових дијагностичких критеријума, Одељење за болести зависности Клинике за психијатрију је постулирало и програме за третман нехемичке зависности.

За започињање психијатријског лечења болести зависности неопходна је сагласност односно одлука пацијента да прихвати лечење. За сваког појединачног пацијента се на основу критеријума који подразумевају: врсту коришћене психоактивне супстанце, начин администрације, психијатријски коморбидитет, телесни коморбидитет, дужину стажа коришћења супстанци, као и карактеристику личности, формира индивидуални терапијски план. Хоспитално лечење подразумева издвајање из социјалне средине, детоксификацију, односно превазилажење апстиненцијалне кризе, збрињавање придружених психијатријских поремећаја и спречавање рецидива применом аверзивне или супституционе терапије. Просечно трајање болничког лечења на Одељењу за болести зависности је око 10 дана, након чега се наставља са постхоспиталним третманом. Дијагнозе менталних поремећаја и поремећаја понашања због употребе психоактивних супстан-

ци чине чак 30 одсто свих отпускних дијагноза Клинике за психијатрију КЦВ. Рад са хоспитализованим пацијентима углавном подразумева секундарну и терцијарну превенцију, односно адекватно лечење са циљем смањења ризика за каснији наставак узимања психоактивних супстанци и редукције здравствених и друштвених последица зависности.

Према неким ранијим проценама, у Србији има више од 30.000 регистрованих зависника од хероина, док их је у Новом Саду око 3.000. Глобалне процене кажу да у свету 13,5 одсто младих користи марихуану, њих 7,7 одсто инхаланте (лепак и друге органске раствараче), 2,6 одсто екстази, 1,9 одсто кокаин, 1 одсто хероин, а неупоредиво је већи број оних који су дрогу пробали и узели бар једном.

У актуелном тренутку се у Новом Саду опијатски зависници на супституционој терапији лече као и сви остали пацијенти са менталним поремећајима, у оквиру стационара и амбулантно-поликлиничке службе Клинике за психијатрију КЦВ, као и у оквиру психијатријске службе Дома здравља Нови Сад. Метадонска терапија и терапија бупренорфином препоручени су од Светске здравствене организације као основни модели лечења опијатских зависника. Програм одржавања метадоном први пут је уведен у Србији седамдесетих година двадесетог века, док је бупренорфин регистрован за лечење зависности од опиоида 2010. године. Зависност од опијата тешко се контролише, услед компулзивног коришћења дрога и жудње за њом, која води до потражње

дрогe и њеног поновљеног коришћења, упркос негативним здравственим и друштвеним последицама. У овом тренутку постоји широки спектар расположивих могућности лечења, од којих је супституциона терапија за већину особа зависних од опијата најуспешнија. Супституциона терапија је вид здравствене неге за зависност од опијата, која користи супстанцу са својствима сличним дроги коју је пацијент до тада користио. Те супстанце се називају агонисти. Сличност у хемијском смислу доводи до засићења рецептора у мозгу који су одговорни за постојање симптома зависности у виду неодољиве потребе за узимањем дроге, док различитости (нпр. метадона у односу на хероин) доприносе мањој еуфорији при узимању, могућности једнократног дневног узимања, мањим променама расположења и престанку венског узимања, а тиме и редукцији опасности од крвно преносивих болести и предозирања. Супституциони програм не представља само лечење, већ привлачи пацијенте здравственим установама чиме се обезбеђује и низ других могућности у виду психосоциотерапије, контроле и надзора других болести. Овај програм смањује ризик од предозирања хероином и чињења кривичних дела у вези са набавком дроге. Према сазнањима добијеним на основу доказа, фармакотерапија опијатским агонистима, оцењена је као окосница и најважнији је елемент савременог медицинског лечења опијатских зависника. Корист од супституционог лечења се састоји у могућности коју оно пружа зависницима од опијата да смање излагање ризичном понашању и стабилизују своје животе у здравственом и друштвеном смислу.

Лекари Клинике за психијатрију КЦВ укључени су у градске, покрајинске и републичке пројекте примарне превенције зависности од психоактивних супстанци. Према одлуци Министарства здравља Републике Србије у току је едукација намењена ученицима седмих разреда основних школа, где се на трибинама ученици, наставници и родитељи упознају са ефикасним начинима за спречавање и препознавање проблема изазваних злоупотребом психоактивних супстанци. План је да се током текуће школске године обиђу све основне школе у Србији.

У току је спровођење Посебног програма здравствене заштите Покрајинског секретаријата за здравство АП Војводине који подразумева едукацију здравствених радника и здравствених сарадника (лекара опште медицине, педијатара, психијатара, психолога) са циљем адекватног и благовременог препознавања, дијагностике и третмана менталних поремећаја развојног доба, док је за наредну годину планиран наставак овог програма који ће, између осталог, укључивати и посебну едукацију из области злоупотребе и зависности од психоактивних супстанци у дечјем и адолесцентном добу.

Поред тога, Клиника за психијатрију КЦВ учествује и у реализацији пројекта Града Новог Сада под називом „Болести зависности и коморбидни психијатријски поремећаји“ у оквиру ког едукујемо здравствене раднике са територије Новог Сада са циљем правовремене дијагнозе и третмана, што је од суштинског значаја за бољи исход лечења.

АКТУЕЛНОСТИ

АКТУЕЛНОСТИ КОЈЕ СУ ОБЕЛЕЖИЛЕ 2018. ГОДИНУ

Светски дан хигијене руку

Светска здравствена организација (СЗО) установила је 5. мај као Светски дан хигијене руку у здравственим установама, који се обележава под слоганом „Сачувајте животе – оперите своје руке“. Ове године, основна је порука важност хигијене руку у превенцији сепсе, а у вези са лечењем и негом, те је и слоган овогодишње кампање: „У вашим је рукама – спречите сепсу у здравству“. Сепса, сама по себи није заразно стање и не може се преносити, међутим њени узрочници, патогени микроорганизми јесу разни и лако се могу пренети са особе на особу, директним или индиректним путем, зато је један од најефикаснијих начина у тој борби пре свега – правилна хигијена руку.

С обзиром да је Република Србија од 2008. године постала члан Алијансе за безбедност пацијената СЗО, у многобројним нашим здрав-

ственим установама овај дан се обележава кроз разне активности. У КЦВ овај дан је обележен 4. маја, скретањем пажње здравственом особљу на неопходност константне и непоколебљиве примене правилне хигијене руку уз поштовање препорука базираних на принципима „Пет момената хигијене руку“, и мера асепсе при инвазивним процедурама. Промотивни материјал са овогодишњим слоганом је постављен на видним местима, а у наредним данима се планира и низ едукативних предавања на ову тему.

КЦВ обновио возни парк

У уторак, 5. јуна, у 11.00 часова, на платоу испред зграде Покрајинске владе, председник Покрајинске владе Игор Мировић уручио је кључеве санитетских возила директорима 21 здравствене установе у АП Војводини.

Представник Клиничког центра Војводине била је проф. др Едита Стокић, помоћник директора за здравствену делатност. Овим путем захваљујемо Покрајинској влади која је за набавку 21 санитетског возила са пратећом медицинском опремом издвојила 100 милиона динара.

ДДОР донирао санитетско возило

Возни парк КЦВ је богатији за још једно возило – комби возило које је ДДОР осигурање донирало Клиничком центру Војводине. Овим чином ДДОР осигурање је још једном потврдио опредељеност за друштвено одговорно пословање и посвећеност правим вредностима, те подршку друштву у ком послује, у овом случају здравственој делатности.

Председник Извршног одбора ДДОР осигурања, др Маркеђани, испред Управне зграде КЦВ предао је кључеве новог комби возила проф. др Едити Стокић, помоћнику директора за здравство КЦВ. Поред званичника ДДОР осигурања и КЦВ овом свечаном догађају су присуствовали и представници Покрајинског секретаријата за здравство.

Уручење помагала – породице поклањају

Удружење *Чепом до осмеха* донирало је Клиничком центру Војводине инвалидска колица, поклон породице Јелић из Бачке Паланке, која су коришћена око два месеца, а сада ће моћи да их користе пацијенти у Ургентном центру.

Помоћник директора КЦВ за здравство проф. др Едита Стокић је у име свих 3.200 запослених и

1.600 пацијената који су тренутно на лечењу у КЦВ захвалила првенствено породици, а онда и Удружењу на овој хуманитарној акцији. Колица ће се користити у свакодневной пракси и много ће значити, пре свега корисницима у Ургентном центру, а потом и читавом Клиничком центру Војводине.

Чепом до осмеха није само прикупљање чепова, већ акција иза које стоји много осмеха и позитивне енергије, а Клинички центар Војводине ће наставити да подржава ову акцију као и у претходне две године од када се овде прикупљају чепови.

Комплетно реновирање и нова опрема клинике за орл

Клиника за болести ува, грла и носа Клиничког центра Војводине биће комплетно реновирана до краја октобра. У објекат, у којем се лече ото-риноларинголошки пацијенти није било значајнијег инвестиционог одржавања од оснивања, 1926. године. За комплетну реконструкцију овог објекта Покрајинска влада је издвојила 16,3 милиона динара.

Радове су 28. 8. 2018. године обишли представници Покрајинске владе, доц. др Зоран Гојковић, покрајински секретар за здравство и др Снежана Бојанић, помоћник покрајинског секретара за здравство, а домаћини су били: проф. др Едита Стокић, помоћник директора за здравство КЦВ, проф. др Петар Вулековић, помоћник директора за хирургију и проф. др Драган Данкуц, управник Клинике за болести ува, грла и носа.

Уз раније набављену опрему, значајан искорак представља и набавка нових интегралних радних места која омогућавају најсавременије и најновије дијагностичке процедуре, које раније нису постојале. У току је и набавка нових апарата који омогућавају бољу дијагностику и праћење поремећаја гласа и говора, као и раног откривања тумора.

У претходне две године обновљено је преко 50 посто опреме за Клинику, која на годишњем нивоу обави преко 100 хиљада различитих прегледа.

Леп пример сарадње

Дом здравља Бач је 9. августа уступио Клиничком центру Војводине на коришћење апарат аутопулс за аутоматску реанимацију. Том приликом је директор Дома здравља, др Жељко Меселџија, овај медицински апарат предао проф. др Едити Стокић, помоћнику директора за здравство КЦВ, уз присуство представника ове две здравствене установе.

КЦВ је једини акредитован клинички центар у Србији

Након две године активности на подизању квалитета пружања здравствених услуга и безбедности пацијената, Клинички центар Војводине је успешно спровео процес реакредитације, овај пут на период од седам

година. У Управној згради КЦВ 18. 9. 2018. године, в. д. директора Агенције за акредитацију здравствених установа Србије Владимир Арсеновић уручио је сертификат о акредитацији на седам година в. д. директору КЦВ проф. др Петру Сланкаменцу.

За Клинички центар Војводине стицање сертификата о акредитацији, на период од седам година, јесте верификација заиста великог напора свих запослених у овој здравственој установи у обезбеђивању континуираног унапређења квалитета рада и безбедности пацијента у свим сегментима процеса рада. Тиме је акредитација додатна мотивација али и обавеза да се настави у правцу испуњења визије Клиничког центра Војводине, а која се свакако заснива на јачању стручних капацитета и примени најсавременијих дијагностичких и терапијских метода, као и телемедицине, а уз узајамно

поверење, како за кориснике тако и за запослене, и даље повезивање са осталим здравственим установама у региону.

КЦВ заједно са гостима из Мађарске у нове методе лечења

На Клиници за абдоминалну, ендокрину и трансплантациону хирургију Клиничког центра Војводине, изведена је нова метода лечења малигнитета панкреаса – лапараскопска ресекција панкреаса. Операцију је извео проф. др Дејан Иванов, заједно са гостом из Мађарске (Кечкемета) др Сикорски Ласлом, који је водећи стручњак Мађарске у овој области. Операција је изведена врло безбедно и квалитетно, а пацијент се уз нормалан посоперативни ток осећа добро.

Клиника за абдоминалну, ендокрину и трансплантациону хирургију Клиничког центра Војводине је већ дужи низ година позната по лапараскопским методама лечења. Ово није прва лапараскопска операција која је изведена

на панкреасу, али јесте што се тиче малигнитета и КЦВ ће настојати да ову методу уведе као стандард како за малигне тако и за бенигне болести панкреаса.

Michael Stark course – new trends in surgical education

Клиника за гинекологију и акушерство Клиничког центра Војводине у Новом Саду, током 27. и 28. септембра 2018. године била је домаћин дводневног стручног скупа под називом **Michael Stark Course – New trends in surgical education**. Курс организује Клиника за гинекологију и акушерство КЦВ у сарадњи са Српско-немачким удружењем гинеколога и акушера.

Главни предавач курса био је проф. др Михаел Штарк, који је својим иновацијама у области хирургије стекао светски углед. Проф. др Штарк је пре 20 година модификовао технику царског реза коју је назвао *Мизгав-Ладах* и којом је смањио трауму и убрзао опоравак пацијенткиња порођених царским резом. Поред царског реза, он је поједноставио технику вагиналне хистеректомије (одстрањивања материце кроз вагину) свдећи је на десет корака. Тиме је повећао безбедност пацијенткиња које су подвргнуте операцији због спада гениталних органа, што је један од најчешћих здравствених проблема жена.

Дводневни курс су свечано отворили Иван Ђоковић, покрајински секретар за привреду и туризам АПВ, проф. др Едита Стокић, помоћник директора за здравство КЦВ и проф. др Тихомир Вејновић, управник Клинике за гинекологију и акушерство.

КЦВ у борби против остеопорозе

Поводом Светског дана остеопорозе 20. 10. 2018. године, Клинички центар Војводине у сарадњи са месним заједницама из Новог Сада (МС Народни хероји, Мајевичка 26 и МЗ 7. јули, Мише Димитријевића 74а) организује предавања о превенцији остеопорозе за грађане.

Предавање на тему **Борба против остеопорозе** одржаће лекари Клиничког центра Војводине **доц. др Радмила Матијевић** и **доц. др Владимир Хархаји**. Овом приликом посетиоцима ће се одређивати **FRAX-индекс** (индекс за одређивање ризика од прелома костију).

О акцији КЦВ и месних заједница града Новог Сада као и о обележавању Светског дана остеопорозе, на конференцији за новинаре која је у КЦВ одржана 19. 10. 2018. године, присутним представницима медија обратили су се: помоћник директора за здравство, проф. др Едита Стокић, доц. др Радмила Матијевић и доц. др Владимир Хархаји.

Нова ангио сала Ургентног центра КЦВ

Председник Покрајинске владе Игор Мировић обишао је данас 31. 10. 2018. године у 10 часова нову ангио-салу за неуролошке, абдоминалне и периферне интервентне процедуре у Ургентном центру КЦВ, истакавши да је ово један од најзначајнијих помака у обезбеђивању услова за квалитетнију здравствену заштиту у АП Војводини.

„Мождани удар је често обољење са израженим степеном смртности и набавка овог ангиографског апарата пружиће шансу пацијентима да са минималним последицама по здравље, комплетна процедура од прве дијагностике до доласка у КЦВ буде урађена у кратком временском року“, рекао је председник Мировић. Покрајински секретар за здравство, доц. др

Зоран Гојковић је рекао да је ова ангио-сала једина која је умрежена са свим регионалним општим болницама у Војводини и да ће лекари путем видео линка међусобно моћи да лече пацијенте.

Поред председника Мировића и секретара Гојковића, нову ангио-салу обишли су и представници Клиничког центра Војводине - в. д. директора проф. др Петар Сланкаменац и помоћник директора за здравствену делатност проф. др Едита Стокић и управник УЦ доц. др Драган Николић.

Отварањем ангио-сале започиње ново поглавље у збрињавању пацијената у Клиничком центру Војводине. За набавку дигиталног ангиографског апарата са додатном опремом Покрајинска влада издвојила је 70 милиона динара.

Неурохирургија добила нову опрему

Клиника за неурохирургију КЦВ је од октобра месеца 2018. године богатија за још један хируршки микроскоп. Уз помоћ Покрајинског секретаријата за здравство Клинички центар Војводине је купио микроскоп *Pentero 800* фирме *Zeiss* који је један од најсавременијих уређаја неопходних за успешно извођење неурохируршких процедура.

Вишесатне операције које захтевају максималну концентрацију, прецизну координацију очију и руку уз максимално искоришћавање ефикасности операционе сале су захтеви који се свакодневно појављују пред нашим неурокси-

рурзима. Како *Zeiss OPMI Pentero 800* омогућава спровођење неурохируршких процедура у регији деликатних регија мозга, набавка овог микроскопа је била од есенцијалне важности. Битно је напоменути да је *OPMI Pentero 800* у потпуности компатибилан са једном од најмодернијих хируршких сала у Србији која се налази у Ургентном центру КЦВ и која је опремљена мултимедијалним *AIDA* системом, те је начињена комплетна интеграција микроскопа у операциону салу како би се постигла највећа ефикасност новог уређаја.

Овим поводом у Управи Клиничког центра Војводине је дана 8. 11. 2018. године одржана конференција за новинаре на којој су учествовали проф. др Едита Стокић, помоћник директора за здравствену делатност КЦВ, проф. др Петар Вулековић, помоћник директора за хирургију КЦВ, доц. др Ђула Ђилвеси, управник Клинике за неурохирургију КЦВ и асист. др Јагош Голубовић.

Они су такође истакли и активно учешће Клиничког центра Војводине на годишњем конгресу Европског удружења неурохирурга (*EANS*) одржаном 21–25. 10. 2018. године у Бриселу у Белгији. Како неурохирурзи Клиничког центра Војводине годинама уназад активно учествују у овој асоцијацији, *EANS* је препознао труд, залагање и искуство наших лекара те је указао част лекарима КЦВ уводним предавањима на водећим сесијама. Такође је битно напоменути да је на форуму младих неурохирурга на којем су учествовали најбољи неурохирурзи Европе

млађи од 40 година, прву награду за најбољи рад добио асист. др Јагош Голубовић чиме је још једном показано да су наши млади лекари континуирано едуковани најновијим смерницама и да стоје раме уз раме са лекарима из водећих европских неурохируршких центара. Афирмација успеха наших лекара у Бриселу стигла је и са највишег нивоа и то у виду званичног позива делегацији УНХС-а (Удружење неурохирурга Србије) и председништва *EANS*-а за посету амбасади Р. Србије у Бриселу. Наше неурохирурге (на челу са председником УНХС-а проф. др Лукасом Расулићем), заједно са најеминентнијим европским неурохирурзима (председништво *EANS*-а), угостила је амбасадорка за Белгију и Луксембург др Марина Јовићевић и шефица мисије Републике Србије при ЕУ Ана Хрустановић. Ова врста стручног усавршавања спроводи се континуирано ради добробити неурохируршких пацијената из региона и шире, чиме се КЦВ и УНХС препознају и дефинишу као лидери у регионалној неурохируршкој заједници југоисточне Европе, а и шире.

Светски дан дијабетеса обележен и у КЦВ

Светски дан дијабетеса обележава се у преко 160 земаља широм света. Овај дан сврстан је у календар јавног здравља на иницијативу Међународне дијабетолошке федерације (*International Diabetes Federation, IDF*) и Светске здравствене организације и има за циљ скретање пажње светске јавности на дијабетес који представља значајан јавноздравствени проблем. Овим поводом у Клиничком центру Војводине одржана је конференција за новинаре и том приликом присутним представницима медија обратили су се: проф. др Едита Стокић, помоћник директора за здравствену делатност и проф. др Милена Митровић, управник Клинике за ендокринологију, дијабетес и болести метаболизма КЦВ. Дијабетес је познат као „тихи убица“ јер дуго остаје неприметан, зато је важно да контролишемо шећер у крви. Лого Светског дана дијабетеса је плави круг који симболизује јединство глобалне заједнице за дијабетес у борби против пандемије дијабетеса. Ове године је и зграда Покрајинске владе у ноћи између 13. и 14. новембра симболично осветљена плавом бојом.

Дијалогом до унапређења рада у ИЗИС-у

Иако је процес увођења ИЗИС-а у здравствени систем Србије започео пре две године, и КЦВ још од фебруара 2017. године ради свим својим капацитетима у ИЗИС-у у пуном обиму, још увек се свакодневно срећемо са изазовима које пракса доноси. Стога је 20. новембра у посети КЦВ била Маријана Нешковска која испред фирме *SORSIX* руководи техничком подршком и алатима за унапређење рада у ИЗИС-у. Тим за ИЗИС КЦВ, предвођен проф. др Едитом Стокић, помоћником директора за здравствену делатност, анализирао је стање, поступак и начин упућивања пацијената у КЦВ, путем ИЗИС-а али и мимо њега, разматране су понуђене функционалности и разговарало се о увођењу нових.

Надамо се да је ово тек први у низу састанака који ће уследити овим поводом, јер је рад у ИЗИС-у у протеклом периоду показао да се конструктивним дијалогом могу превазићи све проблемске ситуације у пракси.

ЕДУКАЦИЈЕ

Континуирана медицинска едукација (КМЕ) за здравствене раднике и здравствене сараднике у Клиничком центру Војводине (КЦВ) организује се са циљем сталног унапређења стручних знања, како би се одржале и унапредиле вештине и компетенције у пружању здравствених услуга пацијентима. Циљ организације КМЕ је и стално праћење нових научних и стручних знања и вештина, које у синергији са општепризнатим и већ примењеним доктринама и методама, омогућују развој и унапређење стручних потенцијала на индивидуалном и институционалном плану, у оквиру КЦВ као високоспецијализоване здравствене установе терцијерне здравствене заштите и наставне базе Медицинског факултета у Новом Саду. Кроз програме КМЕ, здравствени радници и здравствени сарадници боље упознају могућности коришћења савремене опреме и метода пружања здравствених услуга, имају прилику за размену знања, ставова и искустава, и за упознавање интердисциплинарних савремених приступа у дијагностици, терапији и превенцији обољења, а самим тим и континуираног тестирања сопственог знања и вештина, у циљу унапређења здравствене заштите која се пружа пацијентима у КЦВ.

Континуирана медицинска едукација унутар КЦВ се спроводи у виду стручних састанака, организованих за здравствене раднике и

здравствене сараднике. Предавачи на стручним састанцима су здравствени радници и здравствени сарадници запослени у КЦВ, затим предавачи по позиву из других институција. Веома развијен и значајан вид КМЕ је и организовање стручних састанака у оквиру удружења Друштва лекара Војводине, Српског лекарског друштва, где је запажено и значајно редовно и успешно учешће лекара КЦВ, свих специјалности, кроз рад појединачних секција. Поред наведеног, здравствени радници КЦВ, као наставне базе Медицинског факултета у Новом Саду, веома активно партиципирају у раду и руковођењу Центра за континуирану медицинску едукацију Медицинског факултета у Новом Саду. У оквиру континуиране медицинске едукације у КЦВ, планирано је и организовање курсева, конгреса, симпозијума, а здравствени радници КЦВ се редовно и континуирано усавршавају на бројним конгресима и студијским боравцима у земљи и иностранству. Значајан број здравствених радника КЦВ објављује научне и стручне радове у водећим међународним и националним научним и стручним часописима, монографијама и књигама. Регистар научних радника КЦВ са научном продукцијом је доступан на веб страници КЦВ као научно-наставна база Медицинског факултета.

2016.	2017.	2018.	2019.
Акредитовано је 77 програма (укупно 53 за лекаре и 24 за МСТ)	Акредитовано је 156 програма (124 за лекаре и 32 за МСТ)	Акредитовано је 125 програма (укупно 85 за лекаре и 45 за МСТ)	Већ у првом акредитационом року 2019. године планирано је акредитовати више курсева првенствено намењених младим лекарима на специјализацији.
Одржан је 51 програм КМЕ (1 курс и 50 стручних састанака)	Одржано је 138 програма КМЕ (8 курсева и 130 стручних састанака)	Одржано је 120 програма КМЕ (20 курсева и 100 стручних састанака)	
Додељено је укупно 6.435 сертификата за похађање КМЕ (2.107 за лекаре и 4.328 за МСТ)	Додељено је укупно 11.120 сертификата за похађање КМЕ (5.128 за лекаре и 5.992 за МСТ)	Додељено је укупно 10.655 сертификата за похађање КМЕ (4.855 за лекаре и 5.800 за МСТ)	
Укупно је 23 лекара положило специјалистички или супспецијалистички испит у 2016. години	Укупно је 30 лекара положило специјалистички или супспецијалистички испит у 2016. години	Укупно је 22 специјалистички или супспецијалистички испит у 2018. години	
Није постојао часопис за лекаре	Припремљен и издат први и други број часописа „Реч лекара КЦВ“	Припремљен и издат трећи и четврти број часописа „Реч лекара КЦВ“	У плану је издавање петог броја часописа „Реч лекара КЦВ“
Није постојао часопис за медицинске сестре и здравствене техничаре КЦВ	Припремљен и предат на лекторисање први број часописа за медицинске сестре и здравствене техничаре КЦВ „12. мај“.	Припремљен и издат први и други број часописа за медицинске сестре и здравствене техничаре КЦВ „12. мај“	У плану издавање трећег броја часописа за медицинске сестре и здравствене техничаре КЦВ „12. мај“.

КОНГРЕС СРПСКЕ ОРТОПЕДСКО - ТРАУМАТОЛОШКЕ АСОЦИЈАЦИЈЕ У НОВОМ САДУ

*Доц. др Владимир Хархаји и
доц. др Радмила Маријевић*

Конгрес Српске ортопедско - трауматолошке асоцијације, шести по реду, одржан је у Новом Саду у периоду од 20. до 22. септембра 2018. у заједничкој организацији Клинике за ортопедску хирургију и трауматологију и Асоцијације за спортску трауматологију и артроскопију Србије. Скуп је одржан у Конгресном центру зграде Нафтне индустрије Србије и привукао је пажњу великог дела стручне јавности, те је на њему било акредитовано више од 400 учесника из Србије и иностранства.

Председавајући конгреса био је проф. др Мирослав Миланков који је у свом поздравном говору истакао: „Сви ми на Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију Клиничког центра Војводине стварамо окружење које ће нашим пацијентима помоћи, олакшати им болове, дати наду у здрав живот. И имамо чиме да се похвалимо! У Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију Клиничког центра Војводине сваке године уради се око 2.400 операција, у Поликлиници прегледа 32.000 пацијената, а наши хирурзи, у две хируршке сале, свакодневно ураде најмање 8–10 операција. Једина смо установа у Војводини која ради трауме кичме, све ревизионе операције протеза у Покрајини, а почели смо да радимо и транспланта-

ције матичних ћелија и биомедицину. Први смо урадили операцију колена код хемофиличара и оваквим приступом пацијентима са хемофилијом, те формирањем тима лекара, Клинички центар Војводине стекао је услове да буде европски центар за свеобухватно лечење хемофилије. Особље Клинике се редовно едукује у оквиру домаћих и интернационалних стручних скупова, одлази на стручна усавршавања у водеће европске траума-центре, специјалне болнице за збрињавање спортских повреда и замену оштећених зглобова вештачким. Клиника је и наставна база Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду за Катедру за хирургију, за студенте медицине, стоматологије, медицинске рехабилитације, специјалне едукације и рехабилитације, а истовремено и наставна база лекарима на обавезном лекарском стажу и лекарима на специјализацији. Организовањем конгреса Српске ортопедско-трауматолошке асоцијације окупили смо на једном месту велик број оних који су својим доприносом у науци и медицини, уопште, сам светски врх, стручњаке који се респектују и са уважавањем слушају. Драго нам је да сте сви ви препознали иновативни и професионални приступ који је наш мото дуги низ година и надамо се да ћете нам поново доћи“.

Председавајући Српске ортопедско-трауматолошке асоцијације, академик проф. др Марко Бумбаширевић, захвалио је организаторима Конгреса на сјајно обављеном послу и истакао је значај оваквих стручних скупова на којима се лекари из региона срећу са стручњацима светског ранга.

Стручни део конференције је отворен пленарним предавањима професора Маурилија Маркачија (*Maurillio Marcacci*), професорке Елизавете Кон и професора Драгана Савића који је одржао предавање на тему алотрансплантата у ортопедској хирургији који се примењују у

Клиничком центру Војводине. Након њих је Конгрес званично отворио покрајински секретар за здравство доц. др Зоран Гојковић.

Научни део скупа био је подељен у неколико сесија током сваког дана и кроз њих је обрађена здравствена проблематика из области артропластичних процедура зглоба кука и колена, спортских повреда, артроскопија, регенеративне медицине, трауме карличног прстена, интрамедуларне фиксације прелома, остеопорозе и других пратећих стања у ортопедији и трауматологији.

О резултатима лечења пацијената на Клиници за ортопедску хирургију и трауматологију различитим методама и техникама, термине за предавања са имали др Веселин Бојат, др Александар Лажетић, доц. др Владимир Хархаји, проф. др Срђан Нинковић, доц. др Предраг Рашовић, др Васо Кецојевић и др Оливер Дулић. Својим знањем и искуством које су поделили са осталим учесницима, несумњив допринос су дали и колеге из других ортопедских центара Србије, попут Кли-

ничког центра Србије, ИОХ Бањица, КЦ Ниш, КЦ Крагујевац и Опште болнице Суботица.

Велику захвалност дугујемо и колегама из иностранства, пре свега ауторима пленарних предавања, али и осталима који су учествовали у раду сваке сесије и допринели квалитету стручног дела програма својим експертским знањем презентованим у њиховим излагањима као и активним учешћем у дискусијама.

Одржавање Конгреса су помогле многобројне ортопедске и фармацеутске компаније које су изложиле савремена техничка решења која се користе у имплантационој хирургији и медикаментној терапији ортопедских пацијената, а поред њих су значајно учешће имали и издавачи медицинских уџбеника и стручне литературе, пре свега Медицински факултет Универзитета у Новом Саду са својом издавачком делатношћу.

Верујемо да је велики део учесника отишао задовољан оним што су могли чути током Конгреса, као и лепотама нашег града и гостољубивошћу људи у њему.

СТРАТЕШКИ ПЛАН КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА ВОЈВОДИНЕ ЗА ПЕРИОД ОД 2019. ДО 2022. ГОДИНЕ

На основу члана 26 Статута Клиничког центра Војводине, Управни одбор Клиничког центра Војводине доноси: Стратешки план Клиничког центра Војводине.

Учесници у стратешком планирању

У стратешком планирању учествују чланови руководства Клиничког центра Војводине, Управни одбор и представници организационих јединица кроз дефинисање стратешких циљева установе. Предлог Стратешког плана израђује Комисија за израду Стратешког плана и Оперативног плана Клиничког центра Војводине (у даљем тексту Комисија), а доноси Управни одбор Клиничког центра Војводине на редовној седници, а на основу предлога Комисије.

Чланове Комисије за израду Стратешког плана и Оперативног плана Клиничког центра Војводине утврђује директор посебном одлуком.

Циклус стратешког планирања

Стратешко планирање у Клиничком центру Војводине се врши у четворогодишњим циклусима. Први Стратешки план је израђен за период од 2015. до 2018. године, а 2018. године израђен је други Стратешки план, за период од 2019. до 2022. године.

Управни одбор прати реализацију оперативних циљева током године јер такав надзор омогућава да се утврди степен напретка и/или основе за измене и допуне Стратешког плана. Анализа Стратешког плана ради се у трећем кварталу последње године планираног периода.

Стратешки план за период 2019–2022. године је рађен у трећем кварталу 2018. године, а на

доношење Управном одбору је поднет у децембру 2018. године. Стратешки план се састоји из SWOT анализе и стратешких циљева као и дефинисаних активности за остварење циљева, а на основу којих се након доношења од Управног одбора, израђује Оперативни план.

Методологија израде стратешког плана

Представници организационих јединица достављају Комисији предлоге за постављање стратешких циљева, са ближим објашњењима и корацима за њихово остварење. Одељење за план, анализу и статистику доставља документе која садрже анализу реализације претходних планова рада, организације, инфраструктуре, опреме, кадрова и финансијских показатеља пословања Клиничког центра Војводине у претходном периоду. Комисија анализира прикупљене предлоге и документа, као полазни материјал за израду плана.

Утврђивање коначних стратешких циљева захтева и анализу јаких страна, слабости, могућности и опасности Клиничког центра Војводине (SWOT анализа). На основу SWOT анализе тим дефинише стратегије, којима може да се постигне смањење слабости и опасности, и повећање могућности и јаких страна. Из планираних стратегија произилазе и стратешки циљеви.

Сваки циљ се на крају дефинише кроз Оперативни план Клиничког центра Војводине у коме је приказано лице задужено за реализацију активности, извор финансирања, рок извршења и критички фактор успеха.

Мисија Клиничког центра Војводине

Клинички центар Војводине је ефикасна и ефективна високоспецијализована здравствена, научноистраживачка и наставна установа, посвећена пружању квалитетних здравствених услуга терцијарног нивоа, применом најсавременијих дијагностичких и терапијских процедура и метода лечења. Здравственоу заштиту пружа у оквиру амбулантно поликлинничког и клиничког лечења пацијената. Квалитет нашег рада и пружених здравствених услуга искључиво је базиран на континуираном побољшању квалитета пружених здравствених услуга, како применом савремених медицинских технологија, тако и кроз научноистраживачку и едукативну делатност запослених како би се добили висококвалитетни и компетентни кадрови. Такође смо посвећени едукацији лекара секундарне и примарне здравствене заштите и укључивању у савремене начине лечења. Континуирано унапређење квалитета пружених здравствених услуга подразумева и повезивање са свим здравственим установама на секундарном нивоу и пружање ефикасног, правовременог и адекватног здравственог збрињавања. Управо се овим континуираним улагањем у квалитет здравствених услуга остварује и циљ нашег постојања, а то је брига о здрављу сваког пацијента уз поштовање права пацијената и етичких кодекса.

Визија Клиничког центра Војводине

Визија Клиничког центра Војводине је јачање стручних капацитета и примена најсавременијих дијагностичких и терапијских метода како би потврдили улогу лидера у региону. Корисни-

ци здравствених услуга су у центру наше пажње и на тај начин градимо однос узајамног повећања, како за кориснике тако и за запослене, тиме и даље повезивање са осталим здравственим установама у региону.

Вредности Клиничког центра Војводине

- Перманентна посвећеност унапређењу квалитета пружања здравствених услуга и безбедности корисника и запослених.
- Континуирано праћење савремених достигнућа у науци и унапређивање стручности, у циљу смањења могућности настанка професионалне грешке.
- Унапређење здравља кроз посвећеност кориснику уз поштовање етичког кодекса, људских права, одговорности и професионалности.
- Уважавање сваког запосленог кроз омогућавање развоја његовог личног потенцијала, уз очување тимског рада и узајамне сарадње.
- Друштвена одговорност здравствене установе терцијарног нивоа која се огледа и у поштовању високих стандарда заштите животне средине.

Анализа спољашњег окружења

У оквиру анализе спољашњег окружења Клиничког центра Војводине, утврђене су снаге, слабости, могућности и претње за организацију. Наведени елементи произилазе из социјално–

економске ситуације, фактора здравственог и тржишног окружења у смислу односа потреба. и понуде. Такође, посматран је утицај реформе здравства

Могућности	Слабости
Добра сарадња са Покрајинским секретаријатом за здравство, социјалну политику и демографију Развој превентиве и бољи систем упућивања у терцијарни ниво здравствене заштите Прелазак на плаћање услуга (ДРГ), а не капацитета болница. Реструктурирање јавног здравства: категорије, улоге, кревети, приоритети примарне заштите Повећање потребе за брзим, специјализованим и јефтинијим услугама Пораст броја клиничких студија Национални водичи добре праксе Промене система здравственог осигурања Ширење добре приватне праксе и побољшање сарадње са истом РФЗО је проширио обим финансирања здр. заштите. Уведено централно снабдевање скупим лековима и медицинским средствима. Војне здравствене установе улазе у систем цивилне здравствене заштите. Унапређење здравственог информационог система.	Смањење популације Старење становништва Пад стопе наталитета Недостатак секундарног нивоа здравствене заштите на подручју Новог Сада Раст инциденције хроничних незаразних болести Пораст броја људи без здравственог осигурања Фонд за здравствено осигурање не одобрава довољно потребних средстава. РФЗО не обухвата реалне цене здравствених услуга. Пад платежне способности, економска транзиција Употреба рачунара и интернета на ниском нивоу Раст стопе болести зависности Непотпуна имплементација закона о здр. заштити, здр. осигурању, лековима и коморама Оптерећење услугама из примарног и секундарног здравственог сектора због лошег система упућивања Неадекватан одговор примарног здравственог сектора на потребе пацијената Раст саобраћајног и радног трауматизма Опасности
Снага	Опасности
Наставна база Мед. факултету Нови Сад Инвестиције ЕУ Добра комуникација са са РФЗО и Министарством здравља Републике Србије Међународна сарадња са другим здравственим установама Министарство здравља кроз средства за увођење нових технологија у лечењу Помоћ у виду донација међународне заједнице и Министарства здравља Значајне донације како од правних лица тако и од физичких	Дуге и неизвесне процедуре набавке потребних средстава Дуга процедура увођења нових технологија (услуга) Отежана наплата услуга Неусклађеност закона, централизација, недостатак подзаконских аката Потенцијалне епидемије старих или других нових инфективних болести Повећање административних захтева Нестабилност фармацеутског тржишта

Анализа унутрашње организације

Карактеристике унутрашњости организације које се посматрају представљају људски и финансијски ресурси, постојећа инфраструктура,

опрема, техничко-информатички систем, организациона структура и култура и други

Снаге	Слабости
Стручни кадар Специјалисти за већину области медицине Прате се најновија достигнућа у медицини Рационална употреба финансијских ресурса за лекове и потрошни материјал Значајне донације како од правних лица тако и од физичких Нове уговорене услуге са РФЗО Прате се параметри квалитета рада Функционише вертикална комуникација Управа центра настоји да обезбеди континуирано унапређење квалитета рада и безбедности пацијента Стандардизовани процеси Грађевинска реконструкција објеката КЦВ Континуирана едукација свих запослених Наставно-научна база Медицинског факултета Нови Сад и наставна база средњих медицинских школа	Установа павиљонског типа Зграде под заштитом града Поједине зграде су у лошем грађевинском стању. Недовољно медицинског кадра Особље није довољно мотивисано. Недостатак финансијских средстава Део опреме је застарео. Непостојање болничког информационог система Недостатак писаних процедура Недостатак терминалне неге Преоптерећеност људских ресурса Слаба хоризонтална комуникација и интеграција одељења Непоступање у складу са процесом здравствене неге Недостатак простора за обављање специјалистичких делатности(амб.-поликл. део) Недостатак простора за обављање специјалистичких делатности

Мапа за израду стратегије кроз укрштање унутрашњих снага и слабости са спољашњим могућностима и снагама

Унутрашње околности Спољашње околности	Снаге	Слабости
	Стручан кадар Нове уговорене услуге са РФЗО Обезбеђивање сопствених средстава Изградња новог објекта КЦВ Наставно-научна база Медицинског факултета Нови Сад и наставна база средње медицинске школе Прате се најновија достигнућа у медицини Прате се параметри квалитета рада Управа центра настоји да обезбеди континуирано унапређење квалитета рада и безбедности пацијента. Стечен сертификат на период од седам година	Поједине зграде су у лошем стању. Недовољно медицинског кадра Особље није довољно мотивисано. Недостатак одвојеног објекта и организационе јединице за терминалну негу Недостатак финансијских средстава Део опреме је застарео. Непостојање болничког информационог система Слаба хоризонтална комуникација и интеграција одељења
Могућности	Проширити могућности и снаге	Кроз могућности побољшати слабости
Добра сарадња са Покрајинским секретаријатом за здравство, социјалну политику и демографију Прелазак на плаћање услуга (ДРГ), а не капацитета болница. Реструктурирање јавног здравства Пораст броја клиничких студија	Повећање броја услуга Побољшање квалитета свих служби и увођење клиничких процедура у циљу остваривања унапређења здравља Увођење нових технологија Планирање људских ресурса	Наставити улагање у поправку инфраструктуре Развити болнички информациони систем Успоставити систем за управљање људским ресурсима Развој терминалне неге у сарадњи са примарним нивоом система здравствене заштите
Опасности	Стратегијом употребе снага минимизирати опасности	Минимизирати слабости и опасности кроз стратегију смањења
Дуга и неизвесна процедура набавке Дуга процедура увођења нових технологија (услуга) Потенцијалне епидемије старих или других нових инфективних болести. Повећање административних захтева	Развој терминалне неге у сарадњи са примарним нивоом система здравствене заштите Побољшати квалитет здравствених услуга и безбедности пацијента Унапредити услове рада и едукација запослених	Развити систем за мотивацију запослених Побољшати систем одржавања опреме и инфраструктуре Смањити број недостајућег кадра

Стратешки циљеви Клиничког центра Војводине

Стратешки циљеви	Стратешки програм
Стратешки циљ 1. <i>Усвајање нових метода у дијагностици и терапији</i>	• Имплементација и развој ефикаснијих метода лечења • Набавка савремене опреме за дијагностику и лечење
Стратешки циљ 2. <i>Изградња инфраструктуре и прилагођавање потребама пацијената</i>	• Опремање и адаптација простора • Изградња „ламеле“ Б и Ц
Стратешки циљ 3. <i>Успостављање болничког информационог система интегрисаног са лабораторијским, радиолошким и информационом системом апотеке</i>	• Изградња унутрашње мреже • Оптичко повезивање објеката • Формирање главног, секундарног и појединачних дата центара • Проширење капацитета и унапређење рада болничког информационог система
Стратешки циљ 4. <i>Развој телемедицине</i>	• Успостављање виртуелне мреже између Клиничког центра Војводине и других болница на територији АП Војводине • Обезбеђивање опреме и обука кадрова за телеконсултације • Израда писаних процедура за пружање здравствених услуга путем телемедицине у складу са етичким и правним нормама
Стратешки циљ 5. <i>Развој Центра за трансплантацију ткива, ћелија и органа</i>	• Развој сарадње са регионалним болницама у циљу дијагностике и потврде мождане смрти у АП Војводини • Промоција и повећање донације бубрега од живих сродних и несродних особа болесника који се лече хемодијализом • Формирање банке коже за донацију код болесника са масивним опекотинама • Увођење процедура трансплантација матичних ћелија хематопоезе од хаплоидентичног даваоца и несродног подударног даваоца.

ЗАКОН О ПРАВИМА ПАЦИЈЕНАТА

(„Службени гласник РС” број 45/13)

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима и дужностима пацијената.

Значење израза у овом закону

Члан 2

Основни појмови употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) пацијент је лице, односно осигурано лице у смислу Закона о здравственом осигурању, болесно или здраво, које затражи или коме се пружа здравствена услуга ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести, повреда и других поремећаја здравља и благовременог и ефикасног лечења и рехабилитације;

2) медицинска мера је здравствена услуга која се пружа у превентивне, дијагностичке, терапијске и рехабилитационе сврхе;

3) дете је лице до навршених 18 година живота;

4) способност за расуђивање детета које је навршило 15 година живота, у смислу овог закона, подразумева способност детета да разуме природу свог здравственог стања, сврху медицинске мере која се предлаже, ризике и последице предузимања и непредузимања мере, као и способност да добијене информације одмери у процесу доношења одлуке;

5) члановима уже породице сматрају се: супружник или ванбрачни партнер, деца, браћа, сестре, родитељи, усвојитељ, усвојеник и друга лица која живе у заједничком породичном домаћинству са пацијентом.

Појмови употребљени у овом закону у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Члан 3

Пацијенту се гарантује једнако право на квалитетну и континуирану здравствену заштиту у складу са његовим здравственим стањем, општеприхваћеним стручним стандардима и етичким начелима, у најбољем интересу пацијента и уз поштовање његових личних ставова.

Остваривање права из става 1. овог члана заснива се на партнерском односу пацијента као примаоца здравствених услуга и здравственог радника, односно здравственог сарадника као даваоца здравствених услуга.

Партнерски однос из става 2. овог члана подразумева узајамно поверење и поштовање између пацијента и здравственог радника, односно здравственог сарадника на свим нивоима здравствене заштите, као права и дужности партнера у том односу.

Члан 4

Овај закон примењује се и на стране држављане који остварују здравствену заштиту у Републици Србији, у складу са законом и потврђеним међународним споразумима.

Члан 5

Овај закон примењује се на здравствене установе, друге облике здравствене службе (у даљем тексту: приватна пракса), организационе јединице високошколских установа здравствене струке које обављају здравствену делатност, друга правна лица за која је посебним законом предвиђено да обављају и одређене послове из здравствене делатности и здравственог осигурања, као и на здравствене раднике и здравствене сараднике.

II ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА

Право на доступност здравствене заштите

Члан 6

Пацијент има право на доступну и квалитетну здравствену заштиту, у складу са својим здравственим стањем, а у границама материјалних могућности система здравствене заштите.

У поступку остваривања здравствене заштите, пацијент има право на једнак приступ здравственој служби, без дискриминације у односу на финансијске могућности, место становања, врсту обољења, време приступа здравственој служби или у односу на неку другу различитост која може да буде узрок дискриминације.

Право на информације

Члан 7

Пацијент има право на све врсте информација о стању свога здравља, здравственој служби и начину како је користи, као и на све информације које су на основу научних истраживања и технолошких иновација доступне.

Пацијент има право на информације о правима из здравственог осигурања и поступцима за остваривање тих права.

Пацијент има право да информације из ст. 1. и 2. овог члана, добије благовремено и на начин који је у његовом најбољем интересу.

Пацијент има право на информацију о имену и презимену и професионалном статусу здравствених радника, односно здравствених сарадника који учествују у предузимању медицинских мера и поступку његовог лечења опште.

Право на превентивне мере

Члан 8

Пацијент има право на одговарајуће здравствене услуге ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести и других поремећаја здравља.

Здравствена установа има обавезу спровођења превентивних мера из става 1. овог члана, подизањем свести људи и обезбеђивањем здравствених услуга у одговарајућим интервалима, за групације становништва које су изложене повећаном ризику оболевања, у складу са законом.

Право на квалитет пружања здравствених услуга

Члан 9

Пацијент има право на благовремену и квалитетну здравствену услугу, у складу са здравственим стањем и утврђеним стручним стандардима.

Право на квалитет здравствене услуге подразумева одговарајући ниво пружања здравствених услуга и хуманог односа према пацијенту.

Право на безбедност пацијента

Члан 10

Пацијент има право на безбедност у остваривању здравствене заштите, у складу са савременим достигнућима здравствене струке и науке, с циљем постизања најповољнијег

исхода лечења и смањења ризика за настанак нежељених последица по здравље пацијента, на најмању могућу меру.

Здравствена установа је дужна да се стара о безбедности у пружању здравствене заштите, као и да континуирано прати факторе ризика и предузима мере за њихово смањење, у складу са прописима којима се уређује област квалитета у здравственој заштити.

Пацијент не може трпети штету проузроковану неадекватним функционисањем здравствене службе.

Право на обавештење

Члан 11

Пацијент има право да од надлежног здравственог радника благовремено добије обавештење, које му је потребно како би донео одлуку да пристане или не пристане на предложену медицинску меру.

Обавештење из става 1. овог члана обухвата:

- 1) дијагнозу и прогнозу болести;
- 2) кратак опис, циљ и корист од предложене медицинске мере, време трајања и могуће последице предузимања, односно непредузимања предложене медицинске мере;
- 3) врсту и вероватноћу могућих ризика, болне и друге споредне или трајне последице;
- 4) алтернативне методе лечења;
- 5) могуће промене пацијентовог стања после предузимања предложене медицинске мере, као и могуће нужне промене у начину живота пацијената;
- 6) дејство лекова и могуће споредне последице тог дејства.

Обавештење из ст. 1. и 2. овог члана надлежни здравствени радник дужан је дати пацијенту и без тражења.

Обавештење даје надлежни здравствени радник усмено и на начин који је разумљив пацијенту, водећи рачуна о његовој старости, образовању и емоционалном стању. Ако надлежни здравствени радник процени да пацијент, из било ког разлога, не разуме дато обавештење, обавештење се може дати члану пацијентове уже породице.

Ако пацијент не познаје језик који је у службеној употреби на територији здравствене установе, мора му се обезбедити преводилац, а ако је пацијент глувонем, мора му се обезбедити тумач, у складу са законом.

Пацијент се може одрећи права на обавештење, осим обавештења о томе да је предложена медицинска мера потребна и да није без знатног ризика, односно да је ризично њено непредузимање.

Надлежни здравствени радник може, изузетно, прећутати дијагнозу, ток предложене медицинске мере и њене ризике, или обавештење о томе умањити, ако постоји озбиљна опасност да ће обавештењем знатно нашкодити здрављу пацијента. У том случају обавештење се мора дати члану уже породице пацијента.

У поступку остваривања здравствене заштите, дете које је способно за расуђивање, без обзира на године живота, има право на поверљиво саветовање и без пристанка родитеља, када је то у најбољем интересу детета.

Пацијент, односно законски заступник има право на обавештење и увид у трошкове лечења пацијента.

Надлежни здравствени радник у медицинску документацију уноси податак да је пацијенту, члану уже породице, односно законском заступнику, дао обавештење о подацима из ст. 1. и 2. овог члана.

Право на слободан избор

Члан 12

Пацијент има право на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије, здравствене установе, као и слободан избор предложених медицинских мера, у складу са законом којим се уређује област здравствене заштите и законом којим се уређује област здравственог осигурања.

Право на друго стручно мишљење

Члан 13

Пацијент има право да од доктора медицине, односно доктора стоматологије, који није директно учествовао у пружању здравствене услуге, затражи друго стручно мишљење о стању свога здравља.

Право из става 1. овог члана пацијент остварује на лични захтев.

Здравствена установа је дужна да на видном месту истакне и редовно ажурира, списак организационих јединица и доктора медицине, односно доктора стоматологије, који пружају здравствене услуге у тој организационој јединици.

Право на приватност и поверљивост

Члан 14

Пацијент има право на поверљивост свих личних информација, које је саопштио надлежном здравственом раднику, односно здравственом сараднику, укључујући и оне које се односе на стање његовог здравља и потенцијалне дијагностичке и терапијске процедуре, као и право на заштиту своје приватности током спровођења дијагностичких испитивања и лечења у целини.

Забрањено је да надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник, саопшти другим лицима личне информације из става 1. овог члана.

Прегледу пацијента и предузимању медицинских мера уопште, могу присуствовати само они здравствени радници, односно здравствени сарадници који непосредно учествују у прегледу пацијента и предузимању медицинских мера.

По правилу, прегледу пацијента и предузимању других медицинских мера, могу присуствовати ученици и студенти школа и високошколских установа здравствене струке, у сврху обављања практичне наставе, као и здравствени радници и здравствени сарадници, у току обављања приправничког стажа и стручног усавршавања, осим ако то пацијент одбије.

Пацијент може дати пристанак и за присутност других лица, приликом његовог прегледа и предузимања медицинских мера уопште.

На изричит захтев пацијента, прегледу који обавља надлежни доктор медицине, односно доктор стоматологије, не могу присуствовати други здравствени радници, односно здравствени сарадници.

Током боравка у стационарној здравственој установи, пацијент има право примања посетилаца, у складу са кућним редом здравствене установе, као и право да забрани посете одређеном лицу или лицима.

Право на пристанак

Члан 15

Пацијент има право да слободно одлучује о свему што се тиче његовог живота и здравља, осим у случајевима када то директно угрожава живот и здравље других лица.

Без пристанка пацијента не сме се, по правилу, над њим предузети никаква медицинска мера.

Медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети само у изузетним случајевима, који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком.

Члан 16

Пацијент може дати пристанак на предложену медицинску меру изричито (усмено или писмено), односно прећутно (ако се није изричито противио).

За предузимање предложене инвазивне дијагностичке и терапијске медицинске мере, неопходан је писмени пристанак пацијента, односно његовог законског заступника.

Пацијента не обавезује пристанак коме

није претходило потребно обавештење у складу са чланом 11. овог закона, а надлежни здравствени радник који предузима медицинску меру, у том случају сноси ризик за штетне последице.

Пристанак на предложену медицинску меру пацијент може опозвати (усмено или писмено), све док не започне њено извођење, као и за време трајања лечења, под условима прописаним овим законом.

Пацијент има право да одреди лице које ће у његово име дати пристанак, односно које ће бити обавештено о предузимању медицинских мера, у случају да пацијент постане неспособан да донесе одлуку о пристанку.

Члан 17

Пацијент, који је способан за расуђивање, има право да предложену медицинску меру одбије, чак и у случају када се њоме спасава или одржава његов живот.

Надлежни здравствени радник дужан је да пацијенту укаже на последице његове одлуке о одбијању предложене медицинске мере, и да о томе од пацијента затражи писмену изјаву која се мора чувати у медицинској документацији, а ако пацијент одбије давање писмене изјаве, о томе ће сачинити службену белешку.

У медицинску документацију надлежни здравствени радник уписује податак о пристанку пацијента, односно његовог законског заступника на предложену медицинску меру, као и о одбијању те мере.

Члан 18

Над пацијентом који је без свести, или из других разлога није у стању да саопшти свој пристанак, хитна медицинска мера може се предузети и без његовог пристанка, о чему ће се обавестити чланови уже породице, увек када је то могуће.

Медицинска мера из става 1. овог члана у здравственој установи, предузима се на основу конзилијарног налаза.

Ако законски заступник детета, односно пацијента лишеног пословне способности није доступан или одбија предложену хитну медицинску меру, хитна медицинска мера може се предузети, ако је то у најбољем интересу пацијента.

Ако се током оперативног захвата појави потреба за његовим проширењем, који се није могао претпоставити, проширење оперативног захвата може се обавити само ако је, на основу процене доктора медицине, односно доктора стоматологије који предузима тај захват, он неодложно потребан.

Члан 19

Ако је пацијент дете или је лишен пословне способности, медицинска мера може се предузети, уз пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу члана 11. овог закона.

Надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник дужан је да омогући да дете, односно пацијент лишен пословне способности и сам буде укључен у доношење одлуке о пристанку на предложену медицинску меру, у складу са његовом зрелошћу и способношћу за расуђивање.

Надлежни здравствени радник, који сматра да законски заступник пацијента не поступа у најбољем интересу детета или лица лишеног пословне способности, дужан је да о томе одмах обавести надлежни орган старатељства.

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање може самостално дати пристанак на предложену медицинску меру, уз претходно обавештење из члана 11. овог закона.

Ако дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, одбије предложену медицинску меру, надлежни здравствени радник дужан је да пристанак затражи од законског заступника.

Право на увид у медицинску документацију

Члан 20

Пацијент има право увида у своју медицинску документацију.

У случају када је пацијент дете, односно лице лишено пословне способности, право увида у медицинску документацију има законски заступник, осим у случају из члана 24. став 1. овог закона.

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, има право увида у своју медицинску документацију.

Чланови уже породице пацијента имају, изузетно, право увида у медицинску документацију свог члана породице, ако су ти подаци од значаја за њихово лечење.

Надлежни здравствени радник дужан је да уредно води медицинску документацију, у складу са законом, и да евидентира све предузете медицинске мере, а посебно анамнезу, дијагнозу, дијагностичке мере, терапију и резултат терапије, као и савете дате пацијенту.

Право на поверљивост података о здравственом стању пацијента

Члан 21

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације, спадају у податке о личности

и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана, дужни су да чувају сви здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност, другом правном лицу које обавља одређене послове из здравствене делатности у складу са законом, организацији обавезног здравственог осигурања, као и правном лицу које обавља послове добровољног здравственог осигурања, код којих је пацијент здравствено осигуран, а којима су ти подаци доступни и потребни ради остваривања законом утврђених надлежности.

Нарочито осетљивим подацима о личности пацијента сматрају се и подаци о људским супстанцама, на основу којих се може утврдити идентитет лица од кога оне потичу.

Лица из става 2. овог члана, као и друга лица која неовлашћено, односно без пристанка пацијента или законског заступника, располажу подацима из медицинске документације у супротности са овим чланом, и неовлашћено износе у јавност те податке, одговорни су за одавање нарочито осетљивих података, у складу са законом.

Члан 22

Дужности чувања података из члана 21. став 1. овог закона, надлежни здравствени радници, односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена код послодаваца из члана 21. став 2. овог закона, могу бити ослобођени само на основу писменог пристанка пацијента, односно његовог законског заступника, или на основу одлуке суда.

Ако је пацијент, односно законски заступник, писменом изјавом или овлашћењем овереним код надлежног органа, а које се чува у медицинској документацији, дао пристанак на саопштавање података о здравственом стању, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента.

Изузетно од става 2. овог члана, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента пунолетном члану уже породице, и у случају када пацијент није дао пристанак на саопштавање података о свом здравственом стању, али је саопштавање тих података неопходно ради избегавања здравственог ризика за члана породице.

Члан 23

Пацијент, односно његов законски заступник има право на копију медицинске документације и сноси неопходне трошкове израде копије медицинске документације.

Изводи, односно копије медицинске документације за умрлог члана породице могу се дати пунолетном члану уже породице, односно законском заступнику, на његов захтев, ради остваривања законом утврђених права.

Члан 24

Дете, које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, има право на поверљивост података који се налазе у његовој медицинској документацији.

Надлежни здравствени радник, и поред захтева детета да се информације о његовом здравственом стању не саопште његовом законском заступнику, дужан је да у случају озбиљне опасности по живот и здравље детета, информације о његовом здравственом стању саопшти његовом законском заступнику.

Право пацијента који учествује у медицинском истраживању

Члан 25

Медицинско истраживање које укључује пунолетног пословно способног пацијента може се предузимати само уз његов пристанак.

Пацијент пристанак из става 1. овог члана мора дати у писменом облику, након што је довољно обавештен о смислу, циљу, поступцима, очекиваним резултатима, могућим ризицима, као и о непријатним пратећим околностима истраживања.

На захтев пацијента, обавештење из става 2. овог члана даје се и у писменом облику.

Пацијент мора бити посебно упозорен да је слободан да учешће у истраживању одбије и да пристанак који је дао, у свако време опозове, у писменом облику.

Изузетно, медицинско истраживање које укључује дете, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети ради непосредне користи самог пацијента и уз писмени пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу ст. 2. и 4. овог члана, осим уколико се сам пацијент томе не противи.

Изузетно, истраживање у јавном здрављу, које укључује дете које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, а које не производи директну корист и не носи ризик за дете, може се одобрити уколико истраживање има за циљ да допринесе бољем разумевању стања здравља ове популације, уз писмени пристанак самог детета или његовог законског заступника, који су претходно обавештени у смислу ст. 2. и 4. овог члана.

Надлежни здравствени радник који врши медицинско истраживање,

дужан је да води рачуна о томе да заштита живота и здравља пацијента увек има предност у односу на интерес друштва и науке.

Пацијент, који због медицинског истраживања претрпи штету на свом телу или здрављу, има право на накнаду штете у складу са законом, без обзира на кривицу.

Здравствена установа је дужна да, пре почетка медицинског истраживања, осигура пацијента који учествује у медицинском истраживању, за случај настанка штете по здравље тог лица која је изазвана медицинским истраживањем, у складу са законом. Здравствена установа је дужна да закључи уговор са пацијентом, којим се одређује износ неопходних трошкова који припадају пацијенту који учествује у медицинском истраживању.

Пацијент има право да учествује у клиничком испитивању лекова и медицинских средстава, у складу са законом којим се уређује област лекова и медицинских средстава.

Етички одбор здравствене установе, пре почетка медицинског истраживања, доноси одлуку о предузимању медицинског истраживања које укључује пацијенте у здравственој установи.

Забрањено је предузимање медицинског истраживања у приватној пракси.

Право детета у стационарним здравственим установама

Члан 26

Дете до навршених 15 година живота, има право да буде смештено на болничко лечење у пратњи једног од родитеља, усвојитеља или старатеља, увек када је то могуће.

Дете које се налази на болничком лечењу има право на посету у највећој могућој мери, у складу са својим здравственим стањем и најбољим интересом.

Дете које се налази на дужем болничком лечењу има право на игру, рекреацију и образовање, у складу са његовим узрастом, потребама и најбољим интересом, у мери у којој његово здравствено стање то дозвољава.

Право пацијента да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу

Члан 27

Пацијент има право да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу, осим у случајевима прописаним посебним законом.

О намери напуштања стационарне здравствене установе из става 1. овог члана, пацијент је дужан да да писмену изјаву, која се чува у медицинској документацији пацијента.

Податак о напуштању стационарне здравствене установе без најаве пацијента, надлежни здравствени радник обавезан је да упише у медицинску документацију пацијента.

Ако је пацијент дете, односно лишен пословне способности, надлежни здравствени радник обавезан је да о напуштању стационарне здравствене установе обавести, без одлагања, његовог законског заступника, односно надлежни орган старатељства.

Ако је пацијент дете, односно лишен пословне способности, а одлуку о напуштању стационарне здравствене установе, противно најбољем интересу пацијента, донесе законски заступник, надлежни здравствени радник обавезан је да, без одлагања, о томе обавести надлежни орган старатељства.

Право на олакшавање патњи и бола

Члан 28

Пацијент има право на највиши ниво олакшавања патње и бола, сагласно општеприхваћеним стручним стандардима и етичким принципима, што подразумева терапију бола и хумано палијативно збрињавање.

Право из става 1. овог члана не подразумева еутанузију.

Право на поштовање пацијентовог времена

Члан 29

У случају да не постоје услови да се медицинска мера пружи одмах, пацијент има право на заказивање прегледа, дијагностичких процедура, као и других медицинских мера и поступака у најкраћем могућем року.

Здравствена установа је дужна да пацијенту, коме је конзилијум лекара предложио одређену дијагностичку процедуру ради давања мишљења о даљем лечењу, изврши одмах, односно у року који је одредио конзилијум лекара.

Здравствена установа је дужна да поштује пацијентово време и да пацијента благовремено обавести о промени термина пружања заказане здравствене услуге из става 1. овог члана.

Право на приговор

Члан 30

Пацијент који сматра да му је ускраћено право на здравствену заштиту, или да му је поступком здравственог радника, односно здравственог сарадника, ус-

крађено неко од права из области здравствене заштите, има право да поднесе приговор здравственом раднику који руководи процесом рада или директору здравствене установе, односно оснивачу приватне праксе или саветнику за заштиту права пацијената.

Право на накнаду штете

Члан 31

Пацијент који због стручне грешке здравственог радника, односно здравственог сарадника, у остваривању здравствене заштите претрпи штету на свом телу, или се стручном грешком проузрокује погоршање његовог здравственог стања, има право на накнаду штете према општим правилима о одговорности за штету.

Право на накнаду штете не може се унапред искључити или ограничити.

III ДУЖНОСТИ ПАЦИЈЕНАТА

Члан 32

У поступку остваривања здравствене заштите дужности пацијената, у смислу овог закона, односе се на одговорност за лично здравље, према другим корисницима здравствених услуга, здравственим радницима, односно здравственим сарадницима, као и другим запосленима у здравственој установи и приватној пракси.

У остваривању здравствене заштите, пацијент је дужан да се придржава општих аката здравствене установе, приватне праксе, организационе јединице високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и других правних лица која обављају одређене послове из здравствене делатности, о условима боравка и понашања у њима.

Одговорност пацијента за лично здравље

Члан 33

Пацијент је дужан да при остваривању здравствене заштите:

- 1) активно учествује у заштити, очувању и унапређењу свог здравља;
- 2) у потпуности и истинито информисе надлежног здравственог радника, односно здравственог сарадника о свом здравственом стању;
- 3) придржава се упутстава и предузима мере прописане од стране надлежног здравственог радника, односно здравственог сарадника.

Одговорност пацијента према другим корисницима здравствених услуга

Члан 34

Пацијент је дужан да поштује права других пацијената, утврђена овим законом, који остварују здравствену заштиту у здравственој установи, приватној пракси, организационој јединици високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и другим правним лицима која обављају одређене послове из здравствене делатности.

Одговорност пацијената према здравственим радницима, односно здравственим сарадницима

Члан 35

Пацијент је дужан да се, у поступку остваривања здравствене заштите према здравственом раднику, односно здравственом сараднику, односи са поштовањем и уважавањем.

Забрањено је ометање здравствених радника, односно здравствених сарадника, приликом пружања здравствене заштите.

Члан 36

Ако се пацијент не придржава дужности из чл. 32 - 35. овог закона, надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник, после претходног упозорења, може отказати пружање даље здравствене заштите пацијенту, изузев хитне медицинске помоћи, о чему је дужан да писмено обавести директора здравствене установе, као и да у медицинску документацију пацијента унесе разлоге за одбијање пружања здравствене заштите.

У случају из става 1. овог члана, здравствена установа, приватна пракса, организациона јединица високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и друга правна лица која обављају одређене послове из здравствене делатности, дужни су да пацијенту обезбеде даље пружање одговарајуће здравствене заштите.

Члан 37

Пацијент је дужан да благовремено информисе надлежну здравствену установу о отказивању термина за заказане прегледе и медицинске поступке, као и о промени адресе и телефонског броја.

IV ЗАШТИТА ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА

Члан 38

Заштиту права пацијената обезбеђује јединица локалне самоуправе, одређивањем лица које обавља послове саветника за заштиту права пацијената и образовањем Савета за здравље.

Заштиту права осигураног лица обезбеђује и организација здравственог осигурања код које је то лице здравствено осигурано.

Начин и поступак заштите права из здравственог осигурања својим општим актом ближе уређује организација здравственог осигурања из става 2. овог члана.

Саветник за заштиту права пацијената

Члан 39

Послове саветника за заштиту права пацијената (у даљем тексту: саветник пацијената) обавља дипломирани правник са положеним стручним испитом за рад у органима државне управе, са најмање три године радног искуства у струци и познавањем прописа из области здравства.

Саветник пацијената обавља послове заштите права пацијената по поднетим приговорима и пружа потребне информације и савете у вези са правима пацијената.

Саветник пацијената може обављати послове за више јединица локалне самоуправе.

Одлуку о организовању, финансирању и условима рада саветника пацијената, у складу са потребама пацијената и капацитетима здравствене службе на територији јединице локалне самоуправе, доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Члан 40

Саветник пацијената има службену легитимацију, којом се идентификује приликом доласка у здравствену установу, приватну праксу, организациону јединицу високошколске установе здравствене струке која обавља здравствену делатност и друго правно лице које обавља одређене послове из здравствене делатности.

Образац и садржину службене легитимације из става 1. овог члана прописује министар надлежан за послове здравља.

Здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана дужни су да на видном месту истакну име и презиме, радно време саветника пацијената, као и адресу и број телефона на који се пацијент може обратити ради заштите својих права.

У циљу ефикасног рада саветника пацијената, здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана дужни су да саветнику пацијената, у присуству здравственог радника, омогуће увид у медицинску документацију пацијента, која је у вези са наводима изнетим у приговору.

Здравствена установа, приватна пракса и правна лица из става 1. овог члана обавезни су да, на захтев саветника пацијената, у поступку по приговору, без одлагања, а најкасније у року од пет радних дана, доставе саветнику пацијената све тражене информације, податке и мишљења.

Члан 41

Пацијент, односно његов законски заступник, приговор може поднети саветнику пацијената писмено или усмено на записник.

По приговору из става 1. овог члана, саветник пацијената одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана подношења приговора, утврђује све битне околности и чињенице у вези са наводима изнетим у приговору.

Након утврђивања свих релевантних чињеница и околности, саветник пацијената сачињава извештај, који одмах, а најкасније у року од три радна дана, доставља подносиоцу приговора, руководиоцу организационе јединице и директору здравствене установе, односно оснивачу приватне праксе.

Директор здравствене установе, односно оснивач приватне праксе, обавезан је да у року од пет радних дана од добијања извештаја саветника пацијената, достави саветнику пацијената обавештење о поступању и предузетим мерама у вези са приговором.

Подносилац приговора, који је незадовољан извештајем саветника пацијената из става 3. овог члана, може се, у складу са законом, обратити Савету за здравље, здравственој инспекцији, односно надлежном органу организације здравственог осигурања код које је пацијент здравствено осигуран.

Саветник пацијената доставља месечни извештај о поднетим приговорима директору здравствене установе, ради његовог информисања и предузимања одређених мера у оквиру његове надлежности.

Саветник пацијената доставља тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Савету за здравље.

Министар надлежан за послове здравља прописује начин поступања по приговору, образац и садржај записника и извештаја саветника пацијената, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Савет за здравље

Члан 42

Савет за здравље, образован у јединици локалне самоуправе, у складу са законом којим се уређују јединице локалне самоуправе, поред задатака утврђених статутом, односно одлуком јединице локалне самоуправе, обавља и одређене задатке из области заштите права пацијената, и то:

1) разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница;

2) о утврђеним чињеницама обавештава подносиоца приговора и директора здравствене установе, односно оснивача приватне праксе на коју се приговор односи и даје одговарајуће препоруке;

3) разматра извештаје саветника пацијената, прати остваривање права пацијената на територији јединице локалне самоуправе и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;

4) подноси годишњи извештај о свом раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената надлежном органу јединице локалне самоуправе, као и министарству надлежном за послове здравља, а на територији Аутономне покрајине и органу управе надлежном за послове здравља.

Ради информисања и остваривања потребне сарадње, извештај из става 1. тачка 4) доставља се Заштитнику грађана.

Савет за здравље поред представника локалне самоуправе, чине и представници удружења грађана из реда пацијената, здравствених установа са територије јединице локалне самоуправе, као и надлежне филијале Републичког фонда за здравствено осигурање.

Члан 43

Саветник пацијената и чланови Савета за здравље обавезни су да у свом раду поступају у складу са прописима којима се уређује заштита података о личности.

V КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 44

Новчаном казном од 300.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа, односно друго правно лице које обавља здравствену делатност ако:

1) пацијенту не омогући остваривање права на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије (члан 12);

2) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, буду предузете медицинске мере (члан 15. ст. 2. и 3);

3) пацијенту не омогући увид у своју медицинску документацију (члан 20. став 1);

4) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент дете, односно лице лишено пословне способности (члан 20. став 2);

5) детету, које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање, не омогући увид у његову медицинску документацију (члан 20. став 3);

6) прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 21. и 22;

7) пацијенту, законском заступнику, односно пунолетном члану уже породице не омогући остваривање права из члана 23;

8) прекрши право детета, које је навршило 15 година живота, на поверљивост података, који се налазе у његовој медицинској документацији и ако прекрши обавезу да у случају озбиљне опасности по живот и здравље детета, ту информацију саопшти његовом законском заступнику (члан 24);

9) пре почетка медицинског истраживања не осигура пацијента, који учествује у медицинском истраживању, код надлежне организације за осигурање или ако врши медицинско истраживање које укључује пацијенте, без претходне одлуке етичког одбора здравствене установе (члан 25. ст. 9. и 11);

10) саветнику пацијената не омогући увид у медицинску документацију која је у вези са наводима изнетим у приговору или ако, у поступку по приговору, у року од пет радних дана не достави саветнику пацијената све тражене информације, податке и мишљења (члан 40. ст. 4. и 5);

11) директор здравствене установе, односно оснивач приватне праксе не достави у одређеном року обавештење саветнику пацијената о предузетим мерама по приговору (члан 41. став 4).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи, односно другом правном лицу које обавља здравствену делатност новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана тач. 2) до 7), 9) и 10) казниће се и здравствени радник предузетник новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара.

Члан 45

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник предузетник ако поступа супротно одредбама члана 25. став 12. овог закона.

Члан 46

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник ако:

1) пацијенту ускрати право на информације (члан 7. став 1);

2) пацијенту, односно законском заступнику не да обавештење које је потребно како би пацијент, односно законски заступник, донео одлуку о пристанку или непристанку на предложену медицинску меру, односно у медицинску документацију не унесе податак о датом обавештењу или ако пацијенту, односно законском заступнику, онемогући увид у трошкове лечења (члан 11);

3) другим лицима саопшти личне информације за које је сазнао, односно које му је пацијент у току пружања здравствене заштите саопштио (члан 14. став 2);

4) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, над пацијентом предузме медицинску меру (члан 15. ст. 2. и 3);

5) у медицинску документацију пацијента не упише податак о пристанку или одбијању пристанка пацијента, односно законског заступника на предложену медицинску меру и пацијенту не омогући увид у своју медицинску документацију или ако не води медицинску документацију у складу са законом (члан 17. став 3. и члан 20. ст. 1. и 5);

6) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент малолетно, односно лице лишено пословне способности и ако детету које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање, не омогући увид у његову медицинску документацију (члан 20. ст. 2. и 3);

7) прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 21, 22. и 24;

8) не упише у медицинску документацију пацијента податак о напуштању здравствене установе без најаве

пацијента, не обавести, без одлагања, о напуштању стационарне здравствене установе од стране детета, односно пацијента лишеног пословне способности, надлежни орган старатељства, односно законског заступника или не обавести, без одлагања, надлежни орган старатељства о одлуци законског заступника да дете, односно пацијент лишено пословне способности напусти стационарну здравствену установу, противно најбољем интересу пацијента (члан 27. ст. 3 - 5).

За прекршај из става 1. овог члана тач. 3) и 8) казниће се и здравствени сарадник.

Члан 47

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај саветник пацијената, ако не доставља месечни извештај директору здравствене установе, односно тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Савету за здравље (члан 41. ст. 6. и 7).

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 48

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове здравља.

Члан 49

Јединице локалне самоуправе организоваће рад и обезбедити услове и финансијска средства за рад саветника пацијената и Савета за здравље у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Даном истека рока из става 1. овог члана престају да важе одредбе члана 39. Закона о здравственој заштити («Службени гласник РС», бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11 и 119/12).

Члан 50

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе чл. 26-38, чл. 40, 40а, чл. 42. и 43, члан 256. став 1. тач. 1)-6), члан 259. став 1. тач. 1) - 6) и члан 263. Закона о здравственој заштити («Службени гласник РС», бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11 и 119/12).

Члан 51

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у «Службеном гласнику Републике Србије».

КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР ВОЈВОДИНЕ

21000 Нови Сад, Хајдук Вељкова 1, Војводина, Србија
Телефонска централа: +381 21/484 3 484
www.kev.rs, e-mail: uprava@kev.rs

Датум: 19. 4. 2018. године

МИСИЈА КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА ВОЈВОДИНЕ

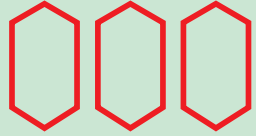
Клинички центар Војводине је ефикасна и ефективна високоспецијализована здравствена, научно-истраживачка и наставна установа, посвећена пружању квалитетних здравствених услуга терцијарног нивоа, применом најсавременијих дијагностичких и терапијских процедура и метода лечења. Здравствену заштиту пружа у оквиру амбулантно поликлиничког и клиничког лечења пацијената. Квалитет нашег рада и пружених здравствених услуга је искључиво базиран на континуираном побољшању квалитета пружених здравствених услуга, како применом савремених медицинских технологија, тако и кроз научно-истраживачку и едукативну делатност запослених како би се добили високо квалитетни и компетентни кадрови. Такође смо посвећени едукацији лекара секундарне и примарне здравствене заштите и укључивању у савремене начине лечења. Континуирано унапређење квалитета пружених здравствених услуга подразумева и повезивање са свим здравственим установама на секундарном нивоу и пружање ефикасног, правременог и адекватног здравственог збрињавања. Управо се овим континуираним улагањем у квалитет здравствених услуга остварије и циљ нашег постојања, а то је брига о здрављу сваког пацијента уз поштовање права пацијената и етичких кодекса.

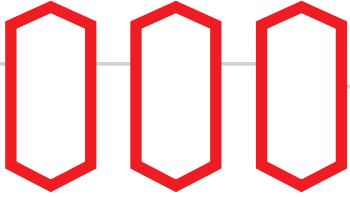
ВИЗИЈА КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА ВОЈВОДИНЕ

Визија Клиничког центра Војводине је јачање стручних капацитета и примена најсавременијих дијагностичких и терапијских метода како бисмо потврдили улогу лидера у региону. Корисници здравствених услуга су у центру наше пажње и на тај начин грађимо однос узајамног поверења, како за кориснике тако и за запослене, тиме и даље повезивање са осталим здравственим установама у региону.

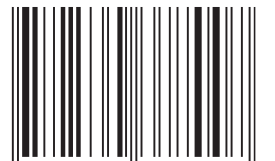
ВРЕДНОСТИ КЛИНИЧКОГ ЦЕНТРА ВОЈВОДИНЕ

- Перманентна посвећеност унапређењу квалитета пружања здравствених услуга и безбедности корисника и запослених.
- Континуирано праћење савремених достигнућа у науци и унапређивање стручности, у циљу смањења могућности настанка професионалне грешке.
- Унапређење здравља кроз посвећеност кориснику уз поштовање етичког кодекса, људских права, одговорности и професионалности.
- Уважавање сваког запосленог кроз омогућавање развоја његовог личног потенцијала, уз очување тимског рада и узајамне сарадње.
- Друштвена одговорност здравствене установе терцијарног нивоа која се огледа и у поштовању високих стандарда заштите животне средине.

ISSN 2560-3779

9 772560 377007